БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 71 (9825) | 1962 оной мартын 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ЗАМБУУЛИН ДАЙДЫЕ
АМГАЛАН ЁҺООР ХЭРЭГЛЭХЫН ТҮЛӨӨ

МОСКВА, мартын 21. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев США-гэй президент Дж. Кеннедидэ мартын 20-до бэшэг эльгээжэ хандаһан байна. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар СССР США хоёрой хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхэ тухай дурадхалтайгаар февралиин 21-дэ США-гэй президентдэ Советскэ правительствые толгойлогшо хандаһан байгаа. Энэ дурадхалые яһала таатай гэжэ США-гэй правительствын тоолоһондо һаналаа хананги байһанаа Н. С. Хрущев элирхэйлэн мэдүүлээ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ энэ тон орёо, тэрэ мүртөө гаргаша ехээр хэхэ шухала болодог хэрэгтэ бүри олон оронуудай туһа нэмэриеэ оруулалсадаг болохо тудам бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулан замбуулин юртэмсые шэнжэлэн мэдэлгэ бүри түргэдхэгдэхэ гээд Н. С. Хрущевой бэшэг соо хэлэгдэнэ. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, энэ талаар уласуудай хамтаараа ажаллалгада хабаадалсахын тулада бүхы гүрэнүүд адли арга боломжотой болохо байна. Бүхы арадуудай хоорондо хани барисаа хүгжөөн бэхижүүлхэ политикадаа үнэн сэхэ байдаг Советскэ Союз уласхоорондын иимэ харилсан ажаллалга бэелүүлхые шууд сэхээр хүсэнэ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Советскэ Союзай туйлаһан амжалтанууд хадаа гансахан совет арадай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй туйлалта болоно гэжэ Советскэ правительство хододоо тоолодог байгаа, тоолоһооршье.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ, амгалан ёһоор хэрэглэхэ талаар хэдэн асуудалнуудые Советскэ правительствые толгойлогшо нэрлэһэн байна. Эдэниие шиидхэхын тулада гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ шухала болоно.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгын мүнөө үеын шатада, газарые тойрон дабшадаг хэмэл одонуудые уласуудай хоорондын тон холын харилсаа, холбоо барисаа байгуулхын тулада яһала хэрэглэжэ болохоор гэжэ эрдэмтэд тоолодог гээд Н. С. Хрущев заана. Энэ асуудал шиидхэхэ талаар харилсаа холбоо байгуулха тодорхой арга боломжонуудые элирүүлжэ орохые тэрэ дурадхана. Иимэ юумэ хэхээр США бэлэн байна гэжэ танай бэшэг сооһоо би ойлгожо абаһан байнаб гээд Н. С. Хрущев бэшэнэ.

Замбуулинай дайдые хамтаараа шэнжэлхэ, амгалан ёһоор хэрэглэхэ асуудалнуудые Советскэ правительствые толгойлогшо тоолоһон байна. Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одонуудые хэрэглэн, сагай уларилай хойноһоо ажаглажа байха бүхэдэлхэйн албанай газар эмхидхэхэ, һара, Марс, Венера болон наранай системын бусад планетэнүүд тээшэ табигдаһан хэмэл одонуудай хойноһоо радиотехническэ, оптическа хэрэгсэлнүүдээр хамтаараа ажаглан харадаг болохо, планетэнүүд хоорондын дайдын болон замбуулин юртэмсэдэхи бодосуудай физикые шэнжэлхэ талаар эрдэм ухаанай хүгжэлтые түргэдхэхын тулада гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ гээшэ эдэ асуудалнуудай тоодо ороно.

Гэмтэл болоһонһоо уламжалан бууһан замбуулинай онгосонуудые, хэмэл одонуудые болон контейнернүүдые бэдэрхэ болон абарха талаар туһаламжа үзүүлхэ ябадал хараалһан уласхоорондын хэлсээ зохёожо баталбал таарамжатай гэжэ Н. С. Хрущев хэлэһэн байна. Газарай суранзата полиин карта зохёохо асуудалаар харилсаа холбоо байгуулхаар, мэдээнүүдые абалсахаар, тэрэшэлэн замбуулинай дайда соогуур ниидэдэг хүнүүдэй бэеын элүүрые хамгаалха талаар эрдэм мэдэсээ халан абалсахаар совет эрдэмтэд бэлэн байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Замбуулинай дайдые гүрэнүүд бүри үргэнөөр шэнжэлдэг боложо байна. Тиимэһээ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, тэрэниие амгалан ёһоор хэрэглэхэ зорилгоор бусад гүрэнүүдэй замбуулинай дайда соо туршалгануудые хэхэдэнь хэншье һаад ушаруулха зэргэгүй гэжэ үгэеэ ойлголсохо тон шухала болоод байна. Замбуулинай дайдые бусад оронуудай шэнжэлэлгэдэ бэрхэшээл тохёолдуулжа болохоор замбуулинай дайдада хэгдэһэн тиимэ туршалганууд уласуудай хоорондо уридшалан зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой гэжэ хараалбалшье болохо гээшэ ха.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ, амгалан ёһоор хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоо байгуулгаар хоёр ороной һонирхожо байһан тодорхой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада США-гэй түлөөлэгшэдтэй уулзахыень замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар ООН-эй комитедтэхи СССР-эй түлөөлэгшэдэ заабари үгтэхэ гэжэ Н. С. Хрущев бэшэнэ.

Тиихэтэй хамта замбуулинай дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ талаар харилсаа холбооной хэмжээн, иимэ харилсаа холбоо байгуулжа болохоор хараа шэглэлнүүдые шэлэн олохо гээшэ буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудые шиидхэлгэтэй зарим зэргээр холбоотой байһаниинь эли боложо үгэнэ гээд бэшэг соо заагдана.

Тус асуудалай али бүхы талыень эли тодоор ойлгожо абаха ябадалай таарамжатай байһан дээрэһээнь энэ асуудалаар өөрынгөө һанамжануудые хэлэнэб гээд Н. С. Хрущев тайлбарилна. Замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор шэнжэлэн мэдэхэ талаар уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулха замда тохёолдожо магад һаад бэрхэшээлнүүдые дабажа гарахын тулада оролдохо хэрэгтэй байна. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээнэй баталагдаад байхада, бүри үргэнөөр харилсаа холбоо байгуулха, научно-техническэ туйлалтануудаа нэгэдүүлжэ, бусад планетэнүүдтэ — һарада, Венерэдэ, Марсда хүрэжэ ошохо замбуулинай онгосонуудые хамтаараа байгуулха аргатай болохо байна.

* * *

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхын тулада Советскэ Союзай болон США-гэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ тухай Н. С. Хрущевой хандалгада харюу болгон США-гэй президент Дж. Кеннеди мартын 7-до бэшэг эльгээһэн байгаа. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар советскэ-американска харилсаа холбоо үргэнөөр байгуулха ехэ арга боломжо бии гэжэ энэ бэшэг соогоо президент мэдэрһэн байна. США-гэй президент хадаа замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар бүри үргэн харилсаа байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхээр бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээд, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар ООН-эй комитедэй заседанида хабаадахаяа Нью-Йоркдо ерэхэ хоёр ороной түлөөлэгшэд уулзажа, һанамжануудаа мэдэлсэг лэ гэжэ дурадхана.

ПАРТИИН РАЙКОМОЙ ШТАТНАБЭШЭ ИНСТРУКТОР

...мын дардам хар... Эхэ ороной ороод ...э Коммунистическэ ...дхашанар, дүүргэ... бүри дээшэлээ. ...артимнай бүхы хү... гансал түлөөһэтэ ...хүсөөр бэшэ, ха...тые үргэнөөр ха... ябуулха болоно. ...э партийна аппара...гэлжэ хороохо, ком...дые штадһаа га...лмэрилэгшэд болго... ажал-ябуулгада үр...хабаадуулха» гэжэ ...й шэнэ Программа ...дэнэ.

...шэнэ Программа, ...абариин ёһоор пар...итедүүд хүдэлмэри...абэшэ хүдэлмэри... олоор хабаадуулдаг ...айна. Тэдэнэй олон...усалгатай партийна ...а үнэн зүрхэнһөө ...партиин горком, ...та ехэхэн туһа хүр...ээ болгон партиин ...райкомой штатна...труктор Иннокентий ...Кобелевой хүдэл...улхада болохо.

...шэ жэлэй сентябрь ...хэр Кобелев пар...комой штатнабэшэ ...аар баталагдаа ...элшэ, оролдосотой ... байһан тула пар...омдо, партийна ор...удта нилээд туһа...гэжэ байдаг. Нүхэр ...орынгөө үүсхэлээр ..., «Восточные Саяй...озуудта, Саянай ...жахын тоосоон яма...рүүлэгдэжэ байнаб ...дал бэлдэжэ пар...омой бюродо хэл...шухала хэмжээнүү...лаа. «Сельхозтехни...онууд хоорондын ... хүдэлмэридэ бии ...дутуу дундануудые ... баһал партиин ...бюрогой заседанида ...

...Түнхэнэй совхоз, ...ар ябаа һаа, дунда ...етэй, гушаад гара ...унэй фермэ, гүүр...уудай байра байда...хожо, ажал хүдэл...нь малшадтай хөө...ү, али түрүү дүй ... ажахын тоосооной ... тайлбарилжа бай...шэниинь һонирхол...эл, лекци уншажа ...харахат. Энэ нүхэр...эшэб?

...партиин райкомой ...э инструктор Инно...Макарович Кобелев ...кэ тэндэхид омо...рюусаха. Мүнөө тэ...хагүй хүн аймаг ...хошьегүй ха.

Кобелев шэнгеэр ...долго гаргажа хү...татнабэшэ инструк...э райкомдо үсөөн ...нэй нэгэн Геннадий ... Гантимуров боло...орынгөө үүсхэлээр Саянай совхоздо түрүү дүй дүршэл, эрдэм ухаанай туйлалтанууд үйлэдбэридэ ямараар нэбтэрүүлэгдэнэб гэһэн асуудал бэлдээд, райкомой бюрогой үзэмжэдэ табяа, энэ шухала хэрэгээр аймаг дотор хэгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээ-ябуулгануудые хараалан абхуулаа.

Шэнэ жэлые түнхэнэйхид муу бэшээр эхилэнхэй. Адуу малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар эдэнэр яһала һайн амжалта туйлаа, һү һаалгаар январь һарада КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Энэ амжалтада партиин райкомой штатнабэшэ инструкторнуудай хубита бага бэшэ бии.

Бүгэдын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэд республикымнай бусадшье аймагуудаар олон. Тэдэнэй зарим нэгые дурдаха болоо һаа: КПСС-эй Хориин райкомой штатнабэшэ инструктор нүхэр Кучумов, КПСС-эй Яруунын райкомой — нүхэр Антонова, КПСС-эй Зэдын райкомой — нүхэр Осколков, КПСС-эй Бичурын райкомой эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулдаг штатнабэшэ таһагые даагша нүхэр Лахарева, КПСС-эй Ахын, Кяхтын райкомуудай хүдөө ажахын штатнабэшэ таһагуудые даагшанар нүхэд Целовальников, Ранжуров болон бусад болоно.

Партийна комитедүүдтэ штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдэй томилогдожо эхилһээр тиимэшье үни болоогүй. Теэд мүнөө энэмнай ямар ехэ ниитын хүсэн болоод байна гээшэб! Ганса манай республикын партиин горком, райкомуудта 278 штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо 235 инструкторнууд, 43 штатнабэшэ таһагуудые даагшанар хүдэлнэ. Илангаяа КПСС-эй Улан-Удын горком, КПСС-эй Советскэ, Баргажанай, Зэдын, Кяхтын, Закаменай, Яруунын райкомууд олон штатнабэшэ инструкторнуудтай болонхой.

КПСС-эй райкомуудай штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдөөр һайн бэлэдхэлтэй, партийна хүдэлмэри мэдэхэ, ажабайдалай ехэ дүй дүршэлтэй коммунистнар баталагданхай. Эдэмнай сүлөөтэй сагтаа амаржа байхын орондо партиин комитедүүдэй даабаряар гү, али өөһэдынгөө үүсхэлээр, ямаршье түлөөһэгүйгөөр ниитын хэрэг дүүргэдэг хүнүүд гээшэ. Тиимэһээ партийна комитедүүд тэдээндэ анхаралтайгаар хандаха, үүсхэл оролдолгынь һаадгүйгөөр дэмжэхэ, шадаал һаа элдэб янзаар урмашуулжа байха уялгатай.

Һүүлэй үедэ партиин олонхи райкомууд штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө дүй дүршэл, шадабариинь дээшэлүүлхын тулада үе үе болоод семинар, зүблөө үнгэргэдэг, бюрогой заседанида уридаг болоо. КПСС-эй зарим райкомуудай секретарьнууд нэгэ хэды болоод штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдые уридаг, тэдээнтэй хөөрэлдэдэг, колхоз, совхозуудаар хамта ябалсадаг болонхой. Эдэ бүгэдэ ехэл һайшаалтай.

Партийна хүдэлмэридэ коммунистнуудые олоор хабаадуулха талаар областной партийна организацида яһала ехэ хүдэлмэри хэгдэбэшье, энэ шухала хэрэгтэ горьтой дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглэлтэй. Партиин зарим райкомууд үшөөл үсөөн штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдтэй байһаар. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Хойто-Байгалай райком — 4, Хориин — 16, Кабанскын — 14, Байкало-Кударын — 14 штатнабэшэ инструкторнуудтай юм. Тэдэнэй олонхинь партийна хүдэлмэридэ һулаар хабаадуулагдана, штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдые һургаха, дүй дүршэл, мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ талаар мүртэй юумэ хэгдэнэгүй.

КПСС-эй XXII съездын, Центральна Комитедэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаһан туйлай ехэ зорилгонуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула партийна комитедүүд хүдэлмэридөө олониитые үргэнөөр хабаадуулжа, арад зоной дунда партийно-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри улам һайнаар ябуулха уялгатай.

Комсомол басаган Валентина Гашкова Ленинэй орденто паровоз-вагонно заводой зэд шудхалгын цехтэ хүдэлмэрилжэ эхилһээр 3 жэл болоо. Энэ үе соо нүхэр Гашкова хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулиин 10-дахи класс дүүргэээд, мүнөө барилгын институтда заочноор һуралсажа байна. Валентина Константиновна гансахан һуралсал намнаад ябадаггүй, ажал хэрэгтээ эдэбхи ехэтэйгээр хабаададсадаг дээрэһээ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зэд шудхалгын цехын буридхэлшэ В. К. Гашкова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Центральна комиссида

СССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Центральна комиссиин түгэсхэлэй заседани мартын 21-дэ, Москвада Союзуудай байшан соо болойо, нүхэр В. В. Гришин түрүүлэгшээр һуугаа.

Һунгуулиин Центральна комисси хадаа һунгуулиин бүхы 1.443 округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай һунгагдаһые һунгалта тухай Дүримэй 38-дахи статьягай ёһоор буридхэлдэ абаа. 1962 оной мартын 18-да болоһон СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын эсэсэй дүнгүүд тухай протоколдо һунгуулиин Центральна комиссиин гэшүүд гар табяа.

Һунгуулиин бүхы комиссинууд һайнаар хүдэлмэрилөө, энэнэй ашаар һунгалта тухай Дүримөөр хараалагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулганууд һунгуулиин кампаниин үедэ хаһа саг соогоо абтаһан байгаа гэжэ һунгуулиин Центральна комисси тэмдэглээ. Эдэ комиссинуудта 1.250.000 совет эрхэтэд — олониитын түлөөлэгшэд хүдэлмэрилһэн байна. Советскэ болон олониитын организацинууд, тэдэнэй олон тоото эдэбхитэд һунгуулиин кампани үнгэргэлгэдэ һайнаар хабаадалсаа. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые һайнаар үнгэргэхэ талаар Хэлхээ холбооной, Зам харилсаанай, Далайн флодой министерствонүүдэй, Агаарай гражданска флодой главна управлениин, бусад зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдэй ехэ хүдэлмэри хэһыень комисси мүн лэ тэмдэглээ.

Һунгуулиин Центральна комисси хадаа һунгалта тухай Дүримэй заабаринуудай ёһоор СССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй һунгалта тушаа хэрэгүүдые СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ байгуулагдаха Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй Мандатна комиссинуудта дамжуулан үгэхэ гэжэ шиидхээ.

СССР-эй хэдэ хэдэн министерствонүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд советскэ организацинуудай, олониитын, хэблэлэй түлөөлэгшэд һунгуулиин Центральна комиссиин заседани дээрэ байлсаа.

(ТАСС).

ТЕХНИКЫН ҺОНИН

ЭРХИМ ШАНАРТАЙ, ТОН ХАТУУ МЕТАЛЛ

МОСКВА. (ТАСС). Углеродисто булад 1,5—2 дахин хатуу, эрхим шанартай болгогдобо. Буладай буридэлые шэнжэлхэ Московско институтда тэрэнэй шанарынь шалгагдаһан байна. Иимэ металлаар бүтээгдэһэн хэрэгсэлнүүд, машинын частьнууд һураггүй хүнгэн аад, угаа шанартай болгогдонхой. Урдань легированнэ булад хэхэдэ никель, вольфрам, хром хэрэглэгдэдэг һэн. Харин мүнөө тон үнэтэй сэнтэй эдэ металлнуудай орондо углеродисто булад хэрэглэхэ арга бии болобо.

ШЭНЭ АНЗАҺАН

ВОЛГОГРАД. (ТАСС). Хатуу хүрьһэ түргөөр хахалха шэнэ анзаһан Волградска хүдөө ажахын институтда бии болгогдобо. Тэрэ анзаһан газарай хүрьһэ һайнаар буталдаг, урбуулдаг. Час соо 12 модо түргөөр ябажа, энэ анзаһаар газар хахалжа болохо байна.

Газарай хүрьһэ һэрхиилгэхээ һанаа һаа, анзаһанай тусхай түхеэрэлгэ амяарнь тракторта шагтагалдаг. 140 сантиметр үргэноор, 30 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха юм.

ЮУМЭ НАРИН НЯГТААР БҮТЭЭДЭГ СТАНОК

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). «2622 П» түхэлэй шэнэ станок бүтээгдэбэ. Энээнэй урда тээ бии болгогдоһон станогһоо һураггүй орёо нарин зүйлнүүдые хэхэ байна.

Энэ станогоор элдэб янзын хүдэлмэри бүтээжэ болохо юм.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай хүсэд суглуулбариин 27-дохи том

В. И. Ленинэй зохёолнуудай хүсэд суглуулбариин хорин долоодохи том хэблэн гаргагдаба. 1915 оной августһаа 1916 оной июнь хүрэтэр Владимир Ильичын бэшэһэн зохёолнууд энэ томдо оруулагданхай.

«Империализм — капитализмын дээдэ шата мүн» гэһэн гайхамшагта зохёол том соо гол һуури эзэлнэ. Капитализмын һүүлшын шата бологшо империализмын экономическа болон политическэ шэнжэ шанарые В. И. Ленин энэ зохёол соогоо эрдэм ухаанда үндэһэлэн анха түрүүн гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн байгаа.

Дэлхэйн түрүүшын дайнай шэнжэ шанарые том соо оруулагдаһан хэдэ хэдэн зохёолнууд соогоо В. И. Ленин элирхэйлэн харуулаа, энэ дайнай империалис шэнжэтэй байһыень элишэлээ, большевистскэ уряа лозунгнуудые үндэһэлэн баримталаа, тайлбарилаа.

«Бэлэдхэлэй материалнууд» гэжэ бүлэг соонь арбан хоёр документ оруулагданхай. Тэдэнэй зариманиинь зохёолнуудай суглуулбаринууд соо анха түрүүнээ толилогдоо.

Энэ томые КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт хэблэлдэ бэлэдхээ, гүрэнэй политическэ хэблэл барлан гаргаа. (ТАСС).

УЗБЕГЭЙ ССР. Ташкентскэ областиин Верхнечирчикскэ районой «Коммуна» колхоздо шэнисэ тарижа байна. Колхозой главна агроном Таджибай Кульманов (зүүн гарһаань), бригадын механик Талиб Юлдашев гэгшэд урда таладань байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КПСС-эй обкомдо

„ХУУРМАГААР СУУДА ГАРАҺАНАЙ ХЭРЭГГҮЙ"

гэжэ „Правда Бурятии" газетэдэ 1962 оной февралиин 16-да һаалишан нүхэр Трубчаниновагай бэшэһэн бэшэг тухай

...аар сууда гараһа...гүй» гэһэн гаршаг...шан нүхэр Трубча... бэшэг «Правда ...газетэдэ толилогдо... Яруунын аймагай ...колхозой правле... һү һаалиин мал ...тухай ехэ дутаг... байһаниинь тэрэ ...тодорхойлогдоһон ...еспубликын газетэдэ ... гаргаһан шүүм...колхозой хүтэлбэри...түрүүлэгшэнь нүхэр ...арткомойнь секре... Пунцуков) прав... али парткомдо ха...гүй. Мүн һү һаа...нүүдэй ажал һай... зорилгоор 'шуха...нүүдые абаагүй. Энэ ...н хоёр һарын тур...малай тоо толгой, ...үнеэдэй тоо үсөө... һү һаалиншье тон ...һаар.

...фермэнүүдэй ажал ...ха тушаа колхо...рилэгшэд, партком ...э хэнэгүй. Үнеэ... машинын хүсөөр ...идхэгдээгүй, тэ...үүлдаг, тэжээл ...бтадэг түхеэрэл... бэлдэжэ, тэрэ... абаашаха оньһо...һаар. Мүн шэбхэ сэбэрлэхэ, гаргаха түхеэрэлгэнүүдшье үгы байна. Эдэ бүхы дутагдалнууд яахадаа тохёолдооб гэхэдэ, колхозой правлени, партком бүхы шэнэ, түрүү юумэндэ хайша хэрэгээр хандадаг, хуушанайхяар ажахыгаа эрхилдэг. Даажа абаһан ажалайнгаа түлөө фермэнүүдэй мэргэжэлтэдэй, даагшанарай бүри харюусалгатай болохын, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхын түлөө оролдоногүй. Хэһэн лэ ажалайнгаа түлөө һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд түлөөһэ абадаг. Жэшээлхэдэ, тугалшадта тугалай шэгнүүрэй нэмээгдэһэнэй түлөө бэшэ, харин тугалнуудые харууһалһанай, хамһабариин бусад хүдэлмэриин түлөө салин хүлһэн үгтэдэг. Хамһабариин, алба захиргаанай ажал хэдэг хүнүүд һара бүхэндэ тогтоогдомол салин абадаг. Хэды шэнээн продукциин абтаһаниинь эндэ хараада абтадаггүй.

Колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүдэй дутагдалнуудтай партиин райком, аймгүйсэдком эбсэшэнхэй. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ хүдэлмэри, социалис мүрысөөн мууса эмхидхэгдэнэ. Фермэнүүдэй улаан булангууд хүдэлнэгүй. Газетэ, журналнууд хаа яа асарагдана, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд үе-үе болоод лэ согсологдоногүй, харуулан ойлгуулха агитаци хэгдэнэгүй, КПСС-эй XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдэй удхашанар тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнхэй.

Һаалишан нүхэр Трубчаниновагай газетэдэ гаргаһан шүүмжэлэлые партиин райком мүнөө хүрэтэр зүбшэн хэлсээгүй. Дороһоо өөдэ шүүмжэлэл хүгжөөхэ хэрэгтэ иигэжэ һаад ушаруулагдана.

КПСС-эй обкомой бюро иигэжэ тогтоогоо:

1. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Козлов, парткомой секретарь нүхэр Пунцуков гэгшэд хэблэлэй шүүмжэлэлые урагша абанагүй, һү һаалиин мал үсхэбэрилхэ түрүү аргануудые, фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха, түрүү аргаар ажалые эмхидхэхэ, түлөөһыень үгэхэ гурим бодотоор бэелүүлхэ хэрэг тооногүй гэжэ тэдээндэ заагдаба.

Һаяын сагта үнеэдые оньһон машинын хүсөөр һаадаг болохо, тиигэжэ ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, абтаһан продукциин единицэ бүхэнэй гаргашые доошолуулха эрилтэ колхозой правленидэ, парткомдо табигдаба.

Тугалнуудые түргөөр түлжүүлхэ түрүү арга нэбтэрүүлхэ гээд заагдаа.

Энэ оной апрелиин нэгэн хүрэтэр искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые түхеэржэ нээхэ. Тиигээд саашадаа үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлдэг болохо.

2. «Правда Бурятии» газетын шүүмжэлхы бэшэгүүдтэ партиин Яруунын райкомой бюро хайша хэрэгээр хандаа, районой колхоз, совхозуудай мал ажалда түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ тухай партиин райкомой бюро зохихо эрилтэ хээгүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

«Хуурмагаар сууда гараһанай хэрэггүй» гэһэн һаалишан нүхэр Трубчаниновагай бэшэгые зүбшэн хэлсэхыень КПСС-эй райкомой бюрое уялгалаа. Мүн мал ажал эрхилхэ талаар бии байгаа ехэ дутагдалнуудые усадхажа, һү ехээр абадаг болохын тула КПСС-эй райкомой бюро бодото хэмжээнүүдые хараалха болобо.

3. Абаһан хэмжээнүүд тухайгаа энэ оной майн нэгэн болотор КПСС-эй обкомдо мэдээсэхыень колхозой правлениие, парткомые уялгалба.

ПАРТИИН ТАБИҺАН ЗОРИЛГОНУУД БЭЕЛҮҮЛЭГДЭХЭ

Саян уулын хормойдо ажаһуудаг таряаша, малша зон түрэл партиингаа ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудтай угаа һонирхон танилсажа байна. Тэдэнэр Пленумэй тогтоол, мүн Советскэ Союзай бүхы ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, коммунис байгуулалтын тон шухала, эгээл хүндэ зорилгонуудай нэгэн болохо хүдөө ажахые хүгжөөхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохоор бэлэн байһанаа мэдүүлнэ.

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абахын түлөө партийна организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ тусгаар удха шанартай гэжэ парти тоолоно. Дүй дүршэлтэй эмхидхэлшэд болон мэргэжэлтэдээр колхоз, совхозуудые, бригадануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха гэһэн асуудал тон зүбөөр табигдаһан байна.

Ушар иимэһээ партиин Түнхэнэй райком һүүлэй үедэ кадрнуудые зүбөөр хубаарилан, эгээл харюусалгатай ажалда табидаг болонхой. Жэшээнь, 1961 ондо дүй дүршэлтэй эмхидхэлшэд колхозой түрүүлэгшэнэрээр эльгээгдээ һэн. Тэдэнэй дунда нүхэд Домышев (аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ байһан), Цыденов (партийна дээдэ һургуули дүүргэһэн), Шагдуров (дээдэ һургуулитай зоотехник, совхозой отделениин эрхилэгшэ байһан) болон бусадые тэмдэглэмээр.

«Восточные Саяны» колхоздо хүдөө ажахын институт дүүргэһэн нүхэр Матхеев ахалагша агрономоор, олон жэлдэ механизатораар ажаллаһан нүхэр Дармахеев ахалагша инженерээр эльгээгдэһэн юм. Тус колхозой Галбайн отделенидэ партийно-советскэ һургуули дүүргэһэн нүхэр Леонтьев эрхилэгшээр, дээдэ һургуулитай зоотехник нүхэр Ивахинов, ветеринарна врач нүхэр Манзаев гэгшэд эльгээгдээд, мүнөө тэндээ һайнаар ажаллажа байна.

Аймагаймнай томохон колхозуудай нэгэн болохо «Сибиряк» колхоз туршалгын-жэшээтэ ажахы болгогдонхой. Теэд тэрэниие ёһотой туршалтын-жэшээтэ ажахы болгохын тула хамагай түрүүн дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ ёһотой байгаа. Тиимэһээ партиин райком аймагай түбһөө хэдэн хүнүүдые эльгээһэн. Жэшээнь, ВЛКСМ-эй нэгэдэхи секретарь, дээдэ һургуулитай агроном нүхэр Васильев, аймагай хүдөө ажахын инспекциин ахалагша зоотехник нүхэр Федоров, зоотехнигүүд Шимбаевтан (үбгэ һамган хоёр), ветеринарна врач нүхэр Шубаков, агроном нүхэр Данилов болон бусад эльгээгдэһэн байха.

Аймагай эгээ томо ажахы болохо Саянай совхозой Харбяатын МТФ-е даагшаар хүдөө ажахын институт дүүргээд, комсомолой хүдэлмэридэ ябаһан Владимир Саганов, Нугын малай фермые даагшаар ветеринарна врач Сырен Шагдуров, партиин райкомой эмхидхэлэй инструкторска таһагые даагшаар хүдэлһэн нүхэр Маншеев совхозой IV-дэхи отделенидэ эрхилэгшээр табигдаһан юм.

Партиин райком аймагай ажахынуудые дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдөөр бэхижүүлхэһээ гадна, партийна эхин организацинуудта эрхим эмхидхэлшэдые эльгээһэн байха. Жэшээнь, партиин райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшаар хүдэлжэ байһан нүхэр Тутарин «Сибиряк» колхозой парткомой секретаряар һунгагдаһан юм. Партийна дээдэ һургуули дүүргэһэн, комсомолой хүдэлмэридэ олон жэлдэ ябаһан нүхэр Будаев «Восточные Саяны» колхозой парткомой секретаряар һунгагданхай.

Аймагай совхоз, колхозуудай отделениие эрхилэгшээр 20 хүн ажаллажа, тэдэнэй 8-ниинь дээдэ, дунда һургуулитай, 5-ниинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд юм. Партийна эхин организацинуудай секретаряар хүдэлдэг 41 хүнэй 26-ниинь дээдэ, дунда һургуулитай.

Конторо соо саарһа харааад һуудаг гү, али дутуу дунданудые хургаа даран тоолоод ябадаг ветеринарна врач, агроном, зоотехнигүүд ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ юу хэжэ шадаха гээшэб! Ушар иимэһээ партиин райком фермэ болон гүүртэнүүдые даагшанараар эрдэмтэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые эльгээдэг болонхой. Жэшээнь, Саянай совхозой партком дээдэ һургуулитай, ветеринарна врачнууд Владимир Саганов Сырен Шагдуров хоёрые һүнэй фермые даагшадаар табиһан юм. Парткомой гаргаһан үүсхэлые партиин райкомой бюро һайшаажа, аймаг доторoo тэрэнэй үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн тогтоол абаһан юм.

Февраль һарада партиин райкомой бюро заседани дээрээ Харбяатын һүнэй фермые даагша нүхэр Сагановай элидхэл шагнаад, тус фермын дүй дүршэлые бүхы ажахынуудта нэбтэрүүлхэ гэжэ колхозой парткомуудта дурадхаһан байха. Нүхэд Саганов, Шагдуровай гаргаһан үүсхэлые дэмжээшэд аймаг соо олон. Жэшээнь, дээдэ һургуулитай зоотехнигүүд Нима Ивахинов, Б-С. Бадмаев болон бусад «Восточные Саяны» колхозой һүнэй фермэнүүдые даагшаар ажаллажа эхилэнхэй.

Партиин райком кадрнуудые шэлэжэ, зүбөөр табихаһаа гадна, тэдэнэй һуралсал болон мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ асуудалда гол анхаралаа табидаг. Мүнөө 40 хүтэлбэрилэгшэд дээдэ, дунда тусхай һургуулинуудта заочноор һуралсана. Аймагтамнай 2-дохи жэлээ хүдөө ажахын асуудалнуудые шудалдаг университет хүдэлнэ.

Университедэй занятинууд угаа һонирхолтойгоор үнгэрдэг болонхой. Туршалгын-жэшээтэ «Сибиряк» колхозой агроном А. Н. Стрелков тус ажахыда туршалгын ямар хүдэлмэри хэгдэжэ байнаб гэһэн темээр хэдэн лекцинүүдые уншаа. Аймаг доторoo хамагай түрүүн ажахын тоосоондо ороод ажаллажа байһан «Восточные Саяны» колхозой дүнгүүдтэй хэшээлдэ хабаадагшад угаа һонирхон танилсаһан байха.

Һаяхан партиин райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ «Аймагай коммунистнууд КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые ямараар бэелүүлжэ байнаб?» гэһэн асуудал табигдаһан байна. Пленумдэ хабаадагшад коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ габшагай шударгыгаар оролдожо ябаһан коммунистнууд тухай хөөрэжэ үгэнгөө, КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые эбдэдэг коммунистнуудые хатуугаар шүүмжэлһэн байна. Кадрнуудые зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тус пленум ехэ удхашанартай байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Кадрнуудай дунда партиин райкомой ябуулһан хүдэлмэри дэмы һалаагүй. Жэшээнь, 1961 ондо совхоз, колхозууд 1960 онойхитой сасуулбал, мяха 20 процент, һү 14 процент, ноохо 5 процент, үндэгэ 7 процент үлүү ехээр абаһан байна. Тиихэдэ бодо малай тоо 2,2 процентээр, тэрэнэй тоодо үнеэд 4,1 процентээр, гахай 8 процентээр олон болгогдоо.

Аймагай совхоз, колхозууд мяха худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэб 107 процент дүүргэжэ, нёдондонойхидо орходоо 126 тонно мяха үлүү худалдаа. «Маяк» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Таханов, парткомой секретарь нүхэр Булгутов) мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 100 процент, үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 184 процент дүүргээ. Саянай совхоз (директорынь нүхэр Серебренников, парткомой секретарь нүхэр Бальбаров) мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб 101 процент, үндэгөөр—114 процент дүүргээ.

Мүнөө тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хаһа соогоо ябажа байна. Аймагай механизаторнууд трактор болон хүдөө ажахын техникэ заһабарилха түсэбөө урагшатайгаар дүүргэжэ байнхай. Гэбэшье хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри зарим колхозуудта үшөө дутуу дундануудтайгаар ябуулагдана. Тиимэһээ аймагай партийна организаци баян ургасын түлөө мүнөөнһөө тэмсэхэ ёһотой.

Гэхэ зуура манай ажахыда, илангаяа хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар дутуу дунданууд яһала ушарна. Жэшээнь, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зугһөө гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаха ябадал үзэгдэнэ. Ушар иимэһээ партиин Түнхэнэй райком ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ бүхы коммунистнууд болон ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха уялга табина.

В. ТИТОВ,
Партиин Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

~~~ БУРЯТ НҮХЭРТӨӨ ДЕКАБРИСТЫН БАРЮУЛҺАН БЭЛЭГ

Улан-Удэ, мартын 20. (ТАСС). Бурядай республикын Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хуушан номуудые шэнжэлэн хаража байтараа, удаан саг соо хэбтэжэ шарлашаһан, авторай нэрэгүй ном олоо. Тэрэнэй гадар хуудаһан дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй:

«Ород повестьнууд ба рассказууд.
1834 ондо хэблэгдээ.
Москвада хэблэгдэн гараа».

Номой түрүүшын хуудаһан дээрэ иимэ мүрнүүд бии: «Угсаата дворянин Михаил Александрович Бестужевһаа дурасхаал болгон ород-монгол сэрэгэй һургуулиин шаби Ирдыни Зодбоевто, һайн һайхан абари заншалтай, эрдэм ухаа абьяастайгаар шудалдаг байһанайнь түлөө. 1862 оной ноябриин 23-най үдэр. Селенгинск хото».

Олдоһон номой авторынь хэн бэ? Михаил Бестужев гү? Теэд тэрэ уран зохёолшо бэшэ һэмнай. Хэн байгаа гээшэб? Энэ ном повестьнууд ба рассказуудһаа бүридэнхэй. («1827 ондо» «Кавказай минеральна уһанууд шадархи үдэшэ», «Урбагша», «Городуудта плендэ байһан офицерэй хөөрөөн» ба бусад»).

Авторынь мэдээжэ уран зохёолшо декабрист Александр Александрович Бестужев-Марлинский байгаа гэжэ шэнжэлэгшэд элирүүлбэ. Москвагай ном хэблэн гаргагша Гречын туһаламжаар тэрэ хадаа сүлэлгэнэй һүүлээр Сэлэнгын бурядуудай дунда ажаһууһан аха дүү Михаил, Николай Бестужевуудта өөрынгөө номуудые эльгээдэг байгаа. Декабристнууд Михаил болон Николай Бестужевтан нютагай зоной дунда хани нүхэдөөр олон бэлэй. Тэдэнэй нэгэниинь залуу бурят Ирдыни Зодбоев болоно. Энэ нүхэрэй ямар хуби заяатай байһаниинь мүнөө дээрээ элирүүлэгдээгүй.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Республикымнай соёл культурын эмхи зургаануудта хүдэлдэг замай залууршадай нэгэн болохо Валентина Васильевна Леонтьева Баргажанай аймагай түбтэхи библиотекые даагшаар хүдэлдэг юм. Энэ нүхэр тус библиотекэдэ эгсэ 15 жэл соо таһалгаряагүй ажаллажа байна.

Библиотекарь-депута[т]

Нүхэр Леонтьева уншагшадтаа ехэ хүндэтэй болоһон хүн. Библиотекэ, уншалгын зал хододоо һаруул сэбэр, тааруу зохид байдаг. Хэрэгтэй ном һудар, газетэ, журналнуудые хэзээдэшье хаража болохот.

Һайнаар хүдэлдэг үрэ дүнгынь юуб гэхэдэ, Валентина Васильевнагай даадаг библиотекэһээ аяар 800 шахуу хүн ном һудар абажа уншадаг байха юм. Уншалгынь заалай тоо бүридхэлдэ 200 шахуу хүн тоологдоно. Гадна энэ библиотекэмнай табан нүүдэл библиотекэтэй. Тэдэнь Баргажанай леспромхоздо, Сухая, Журавлиха, Гусиха, Душелан гэжэ һуурин газарнуудта эмхидхэгдэнхэй.

Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшүүлэй нэгэн Валентина Васильевна Леонтьевае нёдондо нютагаархиинин аймагай Соведтэ депутадаар һунгажа, ехэ этигэл найдабари үзүүлээ һэн. Теэд тэрэ ниитынгээ уялга һайнаар дүүргэдэг байна. Нүхэр Леонтьева аймагай Соведэй культурно-ажаһуудалай саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ юм. Энэ комиссиин үүсхэлээр үхибүүдэй байшангай, больницын байра байдал шалгагдаһан, заһабарилагдаһан байгаа. Тэрэниие һунгаһан һунгуулиин округоорхин һайн дураараа, миинтээр зайн гал дамжуулдаг линиин хуушаржа үмхирһэн 100 столб малтажа абаад, шэнэ столбнуудые зооһон байха. Эдэ бүгэдэ өөрөө бүтээ бэшэ, харин Валентина Васильевнагай орол[долгоор], тэрэнэй [...]нэй ашаар хэгдээ.

Һунгагшадтаяа [...] боо барисаатай, тэ[...] рилсаатай байдаг [...] зун гурбан багашу[...] рынь эхир) Татья[...] нова «гэртэмни ех[э] [...] хэрэгтэй болонхой, [...] һуулха гээд ядаж[...] хамһалсыт, туһала[...] депутадтаа хандаа [...] гомдолыень нүхэр [...] саг дарыдань гүй[...] үгөө бэлэй. Мүнөө [...] гэдтэй тэрэ эхэнэр [...] дулаахан гэртээ үб[...] гөө бшуу. Тиимэрх[...] тэйгээр эрхэтэн Пр[...] рубина мүн лэ хан[...] нэй гуйлтань бэе[...] байна.

Инвалид, пенсио[нер] Ольга Ивановна [...] үлбэр бэеэ курорт[...] эмшэлүүлхэ гээд, [...] жа ядалсадаг, зүд[...] Тэрэ хэрэгтэнь деп[...] тьева хамааралсая[...] ликын арадай элү[...] гаалха министерст[...] шалга хэжэ байгаа[...] нэртэ путевко аба[...] харин тэрэнэйнь а[...] Ярополова Кяхтын [...] Хираанда аргалуу[...] болоһон байгаа.

Валентина Ва[сильевна] [...] үүсхэлээр. аймаг [...] гэгээрэлэй ехэ хүд[...] дээ. Соёл гэгээрэлэ[...] гаанай хүдэлмэри [...] даг, айлнууд газе[...] нуудые захидаг г[...] гү, хэр зэргээр [...] ямар эрилтэтэйб [...] дадаг болонхой.

«Соведэй депута[...] рэнэй ажал-ябуул[...] хитэйгээр хабаада[...] нэгэн тусхай хүд[...] гэжэ байха ёһ[...] КПСС-эй шэнэ Пр[...] тор хэлэгдэһэн за[...] бөөр ойлгожо, нүх[...] вагай һайн һайхан [...] хэл гаргажа бай[...] баясамаар.

С. [...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Альбина Питицына һаалишадтаа КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудые уншажа үгэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АГИТАТОР, ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

КОММУНИЗМ БАЙГУУЛГЫН ИМАГТА ШУХАЛА ЭРХЭ НҮХЭСЭЛ

«Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ — үндэһэн гол зорилгонуудаймнай нэгэн болоно, энээнгүйгөөр коммунизмда гүйсэд дүүрэнээр орохын аргагүй юм».

В. И. ЛЕНИН.

Манай Совет орон дотор үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байһан олониитын ажалай бүтээсые тон түргэн, эрид шууд дээшэлүүлхэ гээшэ гүрэн түрын угаа ехэ удхашанартай хэрэг мүн. Юуб гэхэдэ, ажалай бүтээсэ хадаа эсэсэй эсэстэ ниитын шэнэ байгуулалтын илаха эгээл шухала, эгээл гол арга нүхэсэл болоно гэжэ В. И. Ленин заагаа һэн. «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ—коммунис байгуулалтын политикын, бодото хэрэгэй үндэһэн гол асуудал, арад түмэнэй ажабайдалые һайжаруулха, ажалшадта хэрэгтэй материальна болон культурна баялигуудые элбэг дэлбэг болгохо заатагүй шухала эрхэ нүхэсэл мүн», —гэжэ КПСС-эй XXII съездын резолюци соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Коммунистическэ партиин, совет арадай гол экономическа зорилгонь —хорин жэлэй туршада коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэмжээ-ябуул а болоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада хорин жэл соо промышленна продукци гаргалгын хэмжээн зургаа дахинһаа бага бэшээр, хүдөө ажахын продукци—гурба хахад дахин, промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 4—4,5 дахин, хүдөө ажахыдахи —5—6 дахин дээшэлүүлэгдэхэ байна. Иимэ ехэ ургалтые юунтэй сасуулалтайб? Мүнөө үеын Советскэ Союз шэнги иимэ үшөө 5 промышленна орониие, хүдөө ажахын, мүн иимэ хоёр ороноо үлүүе манай баян дэлигэр газар дайда дээрэ нэмэжэ байгуулһандал адли удхатай болоно.

Советскэ Союз энэ бүхэдэлхэйн түүхэтэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ, хорин жэлэй туршада коммунистическэ общество гол түлэб байгуулха бүхы арга боломжотой. Энээнэймнай гол эрхэ нүхэсэлнүүдынь юуб гэхэдэ: дэлхэй дээрэ эгээл түрүү ниитын байгуулалта, үргэн ниитэ арад зоной моральна болон политическэ нэгэдэл, барагдашагүй ехэ байгаалиин баялиг, хүсэн түгэс промышленность ба оньһожоруулагдаһан томо хүдөө ажахы, арадайнгаа аша туһада алба хэжэ байдаг эгээл түрүү эрдэм наука болоно.

Партиин XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд, КПСС-эй шэнэ Программа манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха гайхамшагта түсэбүүдээр совет арадые зэбсэгжүүлээ. Коммунистическэ общество байгуулха хэрэг мүнөө совет хүнүүдэй үдэр бүриин бодото зорилго болонхой. «Олон миллион хүнүүдэй ажалаар лэ коммунизм байгуулагдаха юм», —гэжэ партиин XXII съезд дээрэ Н. С. Хрущев заагаа.

Совет арад Коммунистическэ партиингаа ударидалга доро коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури түүхэтэ богонихон болзор соо байгуулхые оролдон, шэн зорилготойгоор ажаллажа байна. Гансахан 1961 ондо промышленна продукци гаргалгын хэмжээн, урда жэлтэйнь сасуулбал, 9,2 процентээр нэмээ. Тиигэжэ дайнай һүүлдэхи табан жэл соо үйлэдбэрилэгдөөшын тухай промышленна продукци үнгэрэгшэ нэгэ жэлэй туршада бүтээгдэн гаргагдаа. Жэшээнь, 1961 ондо 327 миллиард киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэгдөө. Энэмнай хаанта Россида үйлэдбэрилэгдэдэг байһан электроэнергиһээ 160 дахин ехэ юм. 1913 ондо хаанта Россин жэл соо гаргагдагай шэнээн промышленна продукци 1960 ондо Советскэ Союзда 10 үдэр бүри гаргагдадаг байгаа.

Манай хүндэ индустри улам ехэ металл, нефть, газ, машина болон бусад түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилэн гаргана. Нёдондо 3 мянга шахуу тон шухала шэнэ түхэлэй машина, механизм, аппарат болон бусад түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэжэ, олоной ажалые нилээд хүнгэдхэһэн байна. Иимэ техническэ ехэ дэбжэлтын ашаар 1961 ондо ажалай бүтээсэ урда жэлэйхиһээ 4 дахин үлүүтэйгээр дээшэлээ. Харин хүдэлмэриин үдэрэй хороһон дээрэһээ час соо хэгдэхэ ажалай бүтээсэ 11 процентээр нэмээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ промышленна продукци гаргалгын 70 процент шахуунь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй промышленна продукциин хэмжээнэй 9 процент шахуугаар дээшэлхэдэнь, США-да—миил 1 процентээр нэмэһэн байна. Мүнөө үедэ Советскэ Союзнай түмэрэй руда, шулуу нүүрһэ малталгаар, кокс, хабсаргагдамал түмэр-бетон, холын замай тепловоз болон электровоз, нооһон бүд, сахар, малай тоһо, загаһа болон бусад продукт, хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын талаар США-е ахижа гараа. Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, экономическа амгалан ёһоной мүрысөөндэ эгээл баян капиталис орониие—Америкын Холбоото Штадуудые ойрын 10 жэл соо Советскэ Союзай сохом илаха байһыень гэршэлнэ. Тиихэдээ СССР-най 1970 ондо үйлэдбэриингөө ниитэ хэмжээнэй талаар, мүн промышленна, хүдөө ажахын продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ахижа гараха болоно.

Харин хоёрдохи арбан жэлэй эсэстэ манай орон дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулагдажа, бүхы арад зониие эдлэл хэрэглэл болон ухаан бодолой баялигуудаар түгэс бүрин хангаха, советскэ обществомнай эд хэрэглэлые хүнүүдэй эрилтын зэргээр хубааха ёһо гурим бэелүүлгэдэ туласа хүрэжэ ерэхэ, арадай нэгэ ниитэ зөөри бүридүүлгэ шата дамжан бэелүүлэгдэхэ, СССР-тэ коммунистическэ общество гол түлэб байгуулагдаха юм гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет оронойнгоо бүхы һунгагшадта хандаһан бэшэг соогоо үшөө дахин тэмдэглэнэ.

Коммунизмын гол үндэһэ һууринь юуб гэхэдэ, ажалай эгээн ехэ бүтээсэ, эрдэм, техникын гайхамшаг дэбжэлтэ, байгаалиин барагдашагүй баялигуудые мэдэлдээ оруулан ашаглаха, ниитын ажахые эгээн нарин һайнаар түсэблэхэ ябадал болоно. Бусад социалис оронуудай энергосистемэтэй холбоотой электрын элшэ хүсэнэй нэгэ системэ Советскэ Союз доторнай ерэхэ 20 жэл соо байгуулагдаха юм. Ороноо бүхыдэнь электрификацилжа, тиигээд арадай ажахын бүхы һалбаринуудта (промышленностьда, хүдөө ажахыда, барилга болон транспортда) оньһон техникэ, түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, продукци үйлэдбэрилгэдэ ажалай гаргашые нилээд хорооножо, олониитын ажалай бүтээсэ улам түргөөр ургаха байна.

Ажалые электрын элшэ хүсөөр зэбсэгжүүлгын хэмжээнэй ургалта хадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудта үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлхэ үндэһэ һууринь болоно. Манай орон дотор ерэхэ хорин жэлэй туршада хүсэтэ ехэ 180 гидроэлектростанци, 200 шахуу теплоэлектростанци, мүн 260 томо электроцентраль баригдаха юм. Зүүн Сибирьтэ Братскын, Красноярскын ГЭС-үүдые барижа дүүргэхэтэеэ хамта, Ангара ба Енисей мүрэнүүд дээрэ 1980 он хүрэтэр Саянай, Усть-Илимскэ, Богучанска, Енисейн, Осиновска болон Доодо Тунгусай гидроэлектростанцинууд баригдахаар хараалагдана. Эдэ ГЭС-үүд тус тустаа 4 миллион киловаттһаа дээшэ хүсэтэй байха. Мүн 1970—1975 онуудта манай республикын Сэлэнгэ мүрэн дээрэ Хёлгын ГЭС баригдажа, ажаглалгада орохоор хараалагданхай. Гусиноозерско, Түгэнын ГРЭС-үүд, тэрэшэлэн ондоошье ТЭС-үүд баригдаха байна. Тиигэжэ 1960 онойхиие 1980 онтой жэшэбэл, республика доторнай электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 20 дахин нэмэхэ болоно.

Хорин жэлэй туршада манай хүндэ индустриин гол зүрхэн—машина бүтээдэг үйлэдбэриие айхабтар ехээр хүгжөөхэ гэжэ партиин Программа хараална. Эрдэм, техникын эрид дэбжэһэнэй үндэһөөр үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ хүдэлмэри ажахын бүхы һалбаринуудта тон үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ, тиигээд энэмнай ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэдэ угаа ехэ удхашанартай нүхэсэл болохо юм.

Хорин жэл соо машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын 2800 шэнэ предприяти гол түлэб ороной зүүн нютагуудта баригдаха, 1900 хуушан предприяти шэнэлэн заһабарилагдаха. Манайшье Бурядай АССР-тэ машина бүтээлгын шэнэ предприятинууд баригдана, хуушан заводууд шэнэлэн заһабарилагдана. Нэрлэн хэлэбэл, Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно завод паровозой орондо тепловоз, электровоз заһабарилдаг болохоор бэлдэжэ байна. Металл болбосоруулдаг үйлэдбэриин бүтээн гаргаха продукци 20 жэл соо 9—10 дахинһаа бага бэшээр дээшэлхэ. Тиихэдэ республикымнай машина бүтээдэг промышленностиин гол шэглэлынь прибор, электротехническэ хэрэгсэл, ашалга-шэрэлгын машинанууд, механизмуудые үйлэдбэрилдэг болохоор хараалагданхай. Эдэ предприятинуудта оньһон техникэ, автомат машина, станогууд үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, ажалайнь бүтээсэ мүнөөнэйхиһөө хэдэ дахин дээшэлхэ, продукци бүри ехээр гаргагдаха, үнэ сэнгынь химдарха, шанарынь бүри һайжарха юм.

Үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэһээ гадна, ажахын бүхы һалбаринуудта хими үргэнөөр хэрэглэхэ; шэнэ, арьбан материалнуудые али болохоор элбэгжүүлхэ; предприятинуудые тусхай мэргэжэлтэй, хамжан ажалладаг болгожо хүгжөөхэ; эрдэм наука үйлэдбэри хоёрые зохистойгоор холбохо ба эрдэм, техникын хурдан түргэн дэбжэлтэ хангаха—эдэмнай ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гол шухала эрхэ нүхэсэл, эгээл хүгжэнги капиталис оронуудые ажалайнгаа бүтээсын талаар ойрын жэлнүүдтэ нилээд ахижа гараха арга боломжо болоно. Хорин жэл болоод байхада, советскэ промышленностиин ажалай бүтээсэ США-гай мүнөө үеын бүтээсын хэмжээнһээ, багсаахада, хоёр дахинһаа ехээр үлүүлхэ, тэрэшэлэн СССР-тэ хүдэлмэриин үдэрэй богони болоһон дээрэһээ нэгэ час соо түйлагдаха бүтээсэмнай бүришье ехээр дээшэлхэ юм.

Мүнөө манай ороной бүхы ажалшад долоон жэлэйнгээ даабариие үлүүлэн дүүргэхэ, ажалайнгаа бүтээсые бүри дээшэлүүлхэ, промышленна болон хүдөө ажахын продукци гаргаша багатайгаар аад, бүри ехээр абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

Б. Дондоков,
түүхын эрдэмэй кандидат.

АГИТАТОР[...]

Шэнэ Хүрьбэдэ са[...] дэлдэг агитпункт би[...] юм. Агитпунктые даа[...] Лобачев томилогдоһон, [...] тэлбэри доро агитпун[...] лан ойлгуулгын аги[...] һайнаар эмхидхэгдэн[...] хэндэнь КПСС-эй Про[...] барилан харуулһан [...] плакадуул, фотомон[...] шэмэглэгдэнхэй. Он[...] 1962 ондо бэелүүлх[...] гануудшье бии. Һүү[...] торнууд 30 гаран [...] һонирхолтой хөөрэл[...] гэргэһэн байна. Жэш[...] агитаторнууд Л. Са[...] чев, Ю. Воробьев, [...] гэгшэд ажалшадай [...] ламжын хүдэлмэри [...] на. Тэдэнэр мүнөө [...] хүдэлмэридэ үшөө [...] баадажа, КПСС-эй [...] Пленумэй материал[...] хэндэ ойлгуулхын [...] участок дээрэ хөөрэл[...] байдаг. Гадна зари[...] илангаяа холын фе[...] дээтүүр ябажа, Плен[...] лаар хөөрэлдөөнүү[...] Тиимэ хөөрэлдөөнүү[...] Хуушан Хүрьбэ, Пер[...] нуудаар үнгэргэгдөө[...]

Заиграй.

ЛИТОВСКО ССР. Капсукска районой Черняховскиин нэрэмжэтэ түрүү колхозой экономико жэлһээ жэлдэ хүгжэнэ. Тиигэжэ хүдөө ажахын элдэб продукци улам ехээр абтажа, колхозой олзо дээшэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэндэ гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 19 центнер орооһо таряан хуряагдаа. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 560 центнер һүн, 120 центнер мяхан абтаһан байна.

Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри колхозой гэшүүдэй ажабайдал һайжарна. Радиогой, зайн галай, столоводо эдеэлһэнэй, банида ороһоной, хубсаһаяа угаалгаһанай түлөө гэшүүд түлөөһэ түлэнэгүй.

Коммунально-ажаһуудалай эдэ эрилтэнүүдыень хангахын тула колхоз олзо доходойнгоо 100 түхэриг бүхэнэй 8-ые тусхай жасада оруулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Черняховскиин нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Альгимантас Анулайтисай бүлэ столоводо эдеэлжэ һууна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолтой танилсаад...

РАКТОРИСТНУУДЫЕ ХОЁР ААН СОО ХҮДЭЛГЭХЫН ТУЛА

жэлнүүдтэ хүдөө продуктнуудые эл- тушаа шухала зо- КПСС-эй XXII байгаа. Энээ- үүлхын тула ехэ хү- бүүлагдаха байhа- итэ. Илангаяа хү- ыда машина, зэмсэ- бүтээсэтэйгээр ашаг- жалай бүтээсэ горь- лхэ болоно. Тиимэ- түрүүн хүдөө ажахы- эл шадабаритай ме- уудые олоор hур- ала.

үедэ республикы- хоз, совхозуудта 8 уу механизаторнууд hүүлэй 6 жэлэй хүдөө ажахын меха- училищинуудта, мүн РТС-үүдтэ эмхид- курснуудта 4500 нууд, 2700 комбай- бэлдэгдэбэ. Тиигэжэ ымнай зарим ажа- лэдхэл hайнтай ме- уудые hургажа, бүтээгдэдэг хүдэл- оёр халаан соо эм- ратай болоhон бай- Механизаторнуудые аhан ажахынууд гэ- инскэ, Охин-Була- лай, Саянай, Чеса- зууд, Тарбагатайн «Искра» колхозууд, ай Ленинэй нэрэм- аменай «Дружба» болоно.

шье зарим ажахы- торнуудаа хоёр ха- лгэжэ шаданагүй арынь гэхэдэ меха- олоор дутана. училищинуудта , мүн дүрбэ hарын эмхидхэгдэнхэй. тракторист, комбай- hурган гаргаха ар- агүй бии гээшэ. орнуудые hургаха түрүү ажахынууд рна. Тиимэ колхоз, залуушуулай дун- дамар бэрхэ хүнүү- , механизаторнуу- уд училищинууд- эг. Иимэ hайн жэ- банскын, Бичурын, к аймагуудай тү- ууд харуулна.

кадрнуудые бэ- гтэ ехэ дутагдал- зуудаар үзэгдэдэг. байдаг механиза- толохоло Яруунын үнөө үедэ 51 трак- комбайнер дутана. совхоздо үшөө 59 , комбайнернууд, вхоздо—78, Хэжэн- до — 65, Яруунын колхоздо 28 меха- хэрэгтэй. Элэ жэл бүри тракто- айнернуудай hур- үнүүдые эльгээжэ , анхаралаа хан-

үедэ колхоз, совхо- механизаторнуудые олоорнь бэлдэхэ аргатай. Хүдөө ажахын механизациин училищинууд алибаа юумэндэ тэгшэ шадабаритай механизаторнуудые hургана ха юм. Училищинуудта хүдөө ажахын кадрнууд гүрэнэй тэдхэмжэдэ байлгагдажа бэлэдхэгдэдэг. Курсантнуудта хубсаhа хунарhаа эхилээд хэрэгтэй юумыень үгэжэ, хангажа байдагшье hаань, зарим хүтэлбэрилэгшэд энээниие хэрэгсээнэгүй. Тусхайлан хэлэхэдэ, энэ оной нэгэдэхи кварталда хүдөө ажахын училищинууд hурагшадаар оройдоол 43 процент хангагдаа.

Механизаторнуудые бэлэдхэхэ талаар таарамжагүй байдалай тохёолдодог ушарhаа олонхи ажахынууд хабарай тарилга, таряа хуряалгын үедэ тракторист, комбайнернуудаар дуталдана. Тиигэжэ тракторнуудайнгаа хүдэлмэриие бүтээсэ багатайгаар эмхидхэнэ. Хэтэрхэдээ зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэриин халуун үедэ али нэгэн промышленна предприятинуудhаа механизаторнуудай ерэжэ ажаллахые хүлеэдэг зантай. Иимэ ушар баримталан харуулхадашье болохоор. Нёдондо республикымнай олохон колхоз, совхозууд таряа хуряалгын үедэ механизаторнуудаар хүсэд хангагдаагүй байгаа. Тиигэхэдэнь промышленна предприятиин ажалшадhаа гадна, Татарай АССР-hээ хүнүүд ерэжэ, хүдэлмэридэнь туhалалсаа hэн.

Механизаторнууд гансашье таряан ажалда хэрэгтэй болоно бэшэ, харин мал ажал дээрэ — малшадай хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха хэрэгтэ хабаадалсаха ёhотой. Дүй дүршэлтэй механизаторнууд ажахын тоосоондо ороhон фермэ, бригаднуудаар ажаллажа, эдэбхи үүсхэлээ харуулна. Тиимэhээ саг үнгэргэжэ байлтагүй колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ шухала анхаралаа хандуулха, трактор бүхэнэй хүдэлмэриие хоёр халаан болгожо эмхидхэхэ зэргэтэй.

Техникэ, зэмсэгүүдые нэгэ халаанда ашаглажа байхада бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ гээшэ. Жэшээлэн 1961 оной дүнгые харахада, республикымнай совхозууд трактор бүхэнөөр дунда зэргээр 475 га зөөлэн хахалалга хэhэн, колхозуудта 448 гектар болоhон байха юм. Тиихэдэ зарим ажахынуудта ажалай бүтээсэ бага: Исингын совхоздо дунда зэргээр трактор бүридэ 319, Погранична совхоздо — 375, Борьёогой совхоздо — 390, Баргажанай совхоздо — 400 га зөөлэн хахалалга хүртэнэ. Яруунын, Заиграйн аймагуудай колхозуудта 325—413 гектар болоно.

Трактор, машинануудые бүтээсэтэйгээр ашаглаха арга республика доторнай яhала бии. Энээниие түрүү дүй дүршэл элишэлэн харуулна. Тусхайлбал, үнгэрhэн жэлдэ Баргажанай совхозой тракторист А. Малыгин «С-80» трактораар 2081 гектар зөөлэн хахалалга хэhэн, Кабанскын совхозой тракторист И. Аверин «ДТ-54» трактораар 2000 га, Зэдын «Мир» колхозой тракторист Б. Батуев, Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой тракторист А. Бобков гэгшэд «ДТ-54» трактораар 1890—1909 га зөөлэн хахалалга хэhэн байгаа.

Үнгэрhэн жэлдэ комбайнууд баhал дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдаагүй гэлтэй. Дунда зэргээр абажа үзэхэдэ, жэлэй туршада республикын колхозууд комбайн бүреэр 230 га хуряаhан, совхозууд 214 гектарта хүргэhэн байха юм. Комбайнуудые эгээл ашагтайгаар хэрэглэhэн Баргажанай колхозууд — 348 га, Тарбагатайн колхозууд 282 га хуряагаа. Совхозуудай дундаhаа Охин-Булагай, Кяхтын, Курумканай совхозууд ажалаа муу бэшээр эмхидхээ. Энээнтэй хамта республикын түрүү комбайнернуудай хэhэн бүтээhэн ажалые hайшаахаар. Жэшээлхэдэ, Нарhатын совхозой комбайнер Н. Виноградов «СК-6» комбайнаар хүдэлмэриин 23 үдэрэй туршада 444 га хуряажа, хамта 4500 центнер таряа сохёо. Баргажанай совхозой комбайнер Т. Телятников «СК-2,6» комбайнаар 307 га сабшажа, хамта 1564 тонно силосэй ногоо хуряагаа. Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Б. Цыренов «С-6» комбайнаар сезон соо 537 гектар таряа хуряаба. Түрүү тракторист, комбайнернуудай туйлаhан амжалта бүгэдэндэ жэшээ боложо үгэхөөр. Тэдэнэй дүй дүршэл хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёhотой.

Тиихын хажуугаар механизаторнуудта зохихо байра байдал түхеэрхэ шухала. Хүдэлмэриин үедэ тэдэнэй байдаг полевой стануудые hайнаар заhабарилха, нүүдэл вагончигуудые бэлдэхэ хэрэгтэй.

Хабарай тарилгын хаhа иигээд ерэхэнь. Зорилго юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд энэ шухала кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхын, дүршэл hайнтай кадрнууд — механизаторнуудые бэлдэжэ абахын тула оролдолго гаргаха болоно. Энэ жэлhээ тракторай хүдэлмэриие хоёр халаан болгожо, ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэе. Энэмнай партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолдо бодото харюу болохо байна.

С. Беликова,
КПСС-эй обкомой инструктор.

МОДОШОД АРГА БОЛОМЖОЁО ХЭРЭГЛЭНЭ

Данзан Санжиев Сэлэнгын аймагтахи Ардасанай леспромхозой түрүүшүүлэй нэгэн юм. Энэ нүхэр «Дружба» хюрөөгөөрөө үдэр бүриингөө нормо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Д. Санжиев.
Ц. БАЛДАНОВАЙ фото.

Гээгдэлhээ гараба

Үнгэрhэн жэлдэ Хандагатайн модошод хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, модо бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй үлэhэн байгаа. Модо бэлэдхэлгын пункт, участок бүхэндэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Мүнөө эндэ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байhан 1183 хүн эмхидхэлэй хүдэлмэриин муу бэшээр габигдаhаниие гэршэлнэ бшуу.

Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө доодо складай, модо бэлэдхэлэй Сангон пунктын, автогаражай коллективүүд мүрысэнэ. Модо бэлэдхэлэй пунктнуудта, автомашинануудта багсаар модо ашаалха түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Хара Хүтэлэй, Ехэ Горхон гэжэ пунктнуудта отологдоhон модо автомашинануудта ашаалха хүдэлмэри үдэр hүнигүй эмхидхэгдэнхэй. Түмэр замай ажахыда бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Түлеэгээр ябадаг хуушанай паровозууд тепловозуудаар hэлгэгдэнэ.

Түүхэтэ долоон жэлэй дүрбэдэхи жэл—1962 оной эхинhээ эндэхи хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ графигаа ходо уридлажа ябана. Тиигэжэ январь hара соо түсэбhөө гадуур 2,6 мянган кубометр модо шэрэhэн, 2000 шахуу хэhэг шпала хюрөөдэhэн байна. Мүн февральда hайнаар хүдэлмэрилжэ гараа. Автогаражай, модо бэлэдхэлэй Сангон пунктын, шпалозаводой коллективүүд илангаяа hайнаар хүдэлмэрилөө.

Ажалай эмхидхэлэй зүбөөр табигдажа, үйлэдбэриин арга боломжонуудай хэрэглэгдэжэ эхилhэнэй ашаар Хандагатайн модошод февраль hарын 25-hаа мартынгаа түсэб бэелүүлжэ ороо hэн. Март hарадашье туйлаhан амжалтаяа улам саашань арьбадхан, Ехэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта модо бэлэдхэхэ графигаа үдэр бүри дүүргэжэ ябана. Үдэр ерэхэ бүри ажалай түрүүшүүлэй тоо олошорно. Тус бүридөө 3—4 hарын даалгабари дүүргэhэн түрүү новаторнууд бии болонхой. Коммунис ажалай ударник крановщик Илья Матвеев, тракторист Константин Бурдуковский, электрохюрөөшэн Михаил Ступин болон бусадые мэдэхэгүй, тэдэнэй солото ажалаар омогорхохогүй хүн эндэ байха аал?! hаяхан үнгэрhэн hунгалтын хүндэлэлдэ эхилhэн ажалай вахтые саашань үргэлжэлүүлэгшэд олон.

С. Васильев.

ШЭНЭ АРГЫН АШААР

— Хайшаншье гэжэ оролдоо hаа, ямаршье арга хэрэглээ hаа, hара соо нэгэ трактораар 16—17 халаанhаа дээшэ хүдэлхэгүйш...

—Тиимэ бэшэ. Хэрбээ трактор бүхэндэ үдэр бүри техническэ hайн харууhа хээд, хэрэгтэй болоhон заhабариинь саг соонь дүүргээд байгаа hаа, 23—24 халаанда хүдэлгэжэ болохо,—гээд участогай механик буруушаана.

Иимэ хөөрэлдөөн Итанцын леспромхозой Иркилигскэ пунктда болоhон байгаа. Гэбэшье механигай хэлээшэ зүб байгаа бшуу. Тэрэнэй хэлээшые тодоруулхын тула иимэ нэгэ жэшээ хаража үзэе. Эндэхи трактористнууд нүхэд Хандаров Андронов хоёр даажа байhан трактортаа үдэр бүри техническэ харууhа хэхэ уялгаяа дүүргэнгүйгөөр январь hарада 17 халаанhаа дээшэ хүдэлжэ шадаагүй hэн. Юуб гэхэдэ, муугаар харууhалагдаhан трактор үдэр бүхэндэ тооной эбдэрдэг, ябаашье hаа, дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдадаггүй байгаа бшуу. Энээн дээрэhээ тэдэ хоёр трактористнууд hара соо модо таллуулха даалгабаряа холо дүүргээгүй hэн. Энээнhээнь уламжалан, доодо, дээдэ складуудта модо тээхэ кран, автомашинанууд миин байха, олон хүдэлмэришэд бага салин абаха баатай болоо hэн.

— Нүхэд, иимээр хүдэлмэрилжэ болохогүй. Энэ урагшагүй ажалаараа коммунизм байгуулгада туhа хүргэнэгүй, тодхор татанабди,—гэжэ тракторист Иннокентий Михайлович Путинцев үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ сэхэ хэлэhэн байна. Нүхэр Путинцев модо бэлэдхэлгэ дээрэ ажалладаг бага комплексно бригадын гэшүүдтэ даажа байhан трактортаа техническэ харууhа хэхэ дурадхал оруулаа. Тэрэнэйнь ёhоор тракторист тракторайнгаа мотор болон гол механизмуудые харууhалха, бригадир—ходовой частьнуудыень, электрохюрөөшэнэй туhалагша—тракторайнгаа лебёдко, модо шагтагалагша — аргамжа болон рамын хойноhоо наринаар харууhалдаг болоо. Иимэ даалгабариин бригадын гэшүүн бүхэндэ үгтөөд байхада Петр Вшивковэй даадаг бригада ажалдаа эрид хубилалта хэжэ шадаа.

Тракторист Иннокентий Путинцев шэнэ дурадхал оруулhан ха даа, хүдэлмэриин үдэрэй дүүрэhэнэй hүүлээр бригадын гэшүүн бүхэнэй техническэ харууhалгаар уялгаяа заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэнь шанга эрилтэ табидаг зантай. Ямар нэгэ деталиин эбдэрхэеэ забдабал, тэрэ дарыдань усадхадаг болоо. Ажалаа иимээр эмхидхээд, даажа абаhан уялгаяа заатагүй дүүргэдэг болоhоной ашаар тус бригадын гэшүүд үнгэрhэн февраль hарада трактораа 21 халаанда хүдэлгэжэ, 1495 кубометр модо таллуулжа шадаа. Тэрээниень бүри урда hарынь хүдэлмэритэй жэшэбэл, ажалайнь бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ. Мүн март hарадашье модо бэлэдхэхэ үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэжэ ябана.

М. Балаганский.

КУКУРУЗА ГОРОХ ХОЁРОЙ ДУУН

КУКУРУЗА: —
«Баян Бурят оромни
Баяр зугаа элбэгтэй»,
Байгаа ногоон бэемни
Баран зондоо хүндэтэй.
Ара гэзэгым гоёолто
Алтан шара hанжарга,
Үбэр бэеым гоёолто
Үлир амтан нэмэргэ...
ГОРОХ: —
Хүдэри, Шилкын бэшэхэн
аабзаш,
Хүдэр гээшэш гайхалтай.
Дулаан гэрэй бэшэхэн
аабзаш,
Улаан шарахан эдеэтэйш.
КУКУРУЗА: —
Хүдэри, Шилкыншье
бэшэлби,
Хүдөө жиирэй нютагhааб.
Байрын дулаанайш
бэшэхэнби,
Баруун голой эхинhээб.
Байза, таанад бултааран,
Баран бобы түрэлтэн,
Орон нютагаа юундэ
Орхин гараhан байгаабта?
ГОРОХ: —
Үлын, үлын үндыhэн
Үбhэ ногоон дэлгэржэ,
Үлзы hайхан намайе
Үлдэжэ шадаhан түүхэтэй
юм.
Булар хүрьhэн газартаа
Бусажа ерээд байхадаа
Урган урган hалбархаб,
Урга дамжан тэгүүлхэб.
КУКУРУЗА: —
Хүрэжэ ерэhэн урмандаш
Хүлгэн байнал зосоомни.
Уян хатарайш hайханда
Уяран байнал гол соомни.
ГОРОХ: —
Зүгөөр, юрэ гансахан лэ
Зүеын асуудал табихам даа.
Хүдөө талын хүүхэн ши
Хүдэр яажа болоо hэмши?
КУКУРУЗА: —
Хэмэл одон ниидээш hаа,
Хэтын ехэ ажалhаа.
Хэшэг ногоон бэеш даа
Хэшээл ажалай хүсэнhөө.
ГОРОХ: —
Одоол мүнөө элирбэ,
Олон юумэ тодорбо.
Золгооб шамай аятайхан
Зориhон харгым золтойхон.
КУКУРУЗА: —
Үгөөр үсөөн, тобшохон
Үнгэ таарУу сэлмэгхэн
Горох шамтай ханилхаб,
Горoолхожо хатархаб.
ГОРОХ: —
Үнэн суута дангина,
Үгээ намдаа үгэбэш,
Монсог шарахан зүрхыем
Монсойтор эзэлбэш.
КУКУРУЗА: —
Номин талы бүрхөөмэ
Ногоон ордон барихалди.
Улад зоной урманда
Урган, найган hуухалди.
ГОРОХ: —
Хатан дүүхэй шамхантай
Ханилhандаа баяртайб,
Горох намтай үелбэл,
Голожо юрэдөө байхагүйш.
КУКУРУЗА: —
Майла талы hэреэхэ
Мянган жэгүүр аялга.
Мяха тоhо халяаха
Минии, шинии зорилго.
ГОРОХ: —
Хамаг эдеэ халяаха
Хаба шадал байхал даа.
Хатан шамтай хамтаржа
Хаан нэрээ нэрлүүлхэб.
ХОЮУЛАН: —
Табан хушуу малайнгаа
Таргаласа ургая!
Тараг сагаан эдеэнэй
Билтарса ургая!
Хатараял даа хангайда,
Дэбхэрээл даа дэлхэйдэ!
Р. Цыбиков.

УРАГЛАЛ

АЖАЛ ХЭХЭ — ЖАРГАЛ

й шанга хүйтэмнай гэhээр дулаархань эhээр hаалишад

эр 600, мүнөөдэр лобо, hүмнэй дээ- Бадмаева Лубсан —84, мүнөөдэр—90, Л-Пурбо — 95, Ба- н — 90 литр. Со- най яхадаашьеб ад лэ байна даа.

, хэлыт даа,—гэжэ шад Галя, Лида, Сэсэг, Роза гэгшэд рхожо шууялдаша-

ты, үсэгэлдэр 96 нөөдэр 115 литр,

залуушуул яашоо аншагаа сайhан э булигдажа бай- шэдиень, нюуса таагаад орхихоо үндэршэг бэе- ртэтэ малай фер- лдхэгшэ Цыренпи- Намжил шог та-

ди» гэжэ юун Үнэн зүрхэнhөө соонь уhалха, үлеэн уhаар дэ- угаажа, hайтар н гарахал даа. гээр хандажа, ээд лэ хэдыншье рэ гарахагүй,— сайhан набтар- эхэнэр Прасковья дарууханаар

рада хэды хүйтэн «Улаан Оронго» колхозой үүлтэртэ малай фермын дүй дүршэлөөр баян hаалишан Прасковья Собенникова үнеэн бүриhөө 215 литр hү hаагаа. Тиигэжэ харууhалдаг 14 үнеэдhээ 3000-гаад литр hү hаажа, колхоз соогоо эрхимлээ.

— Саашадаа бүри ехэ hү hааха нэгэ арга боломжо бии. Колхоз 1950 ондо симментал үүлтэрэй 80 толгой үнеэдые худалдажа абаа hэн. Тэрэ гэhээр 12 жэл болохонь. Хэрбээ эдэ үнеэдhээ абтаhан түлнүүдые тусхай харууhалганда байлгаад, зоотехническэ заабариин ёhоор түлжүүлжэ, тусхай племенной хүдэлмэри ябуулбал, жэл ерэхэ бүри үүлтэртэ үнеэднай олошорхо, ехэ hүншье hаагдаха байгаа. Мүнөө үүлтэртэ үнеэдhээ гараhан тугалнууд тиимэ харууhалганда байнагүй. Үгтэдэг үбhэ тэжээлыень дээшэлүүлжэ, горьтойхон эдеэлүүлээ hаа, бага бэшэ hүн абтаха байгаа,— гээд hаалишан П. Собенникова хэлэнэ.

Гэхэтэй хамта тус фермын hаалишад урдань гаргаhан алдуу эндүү, дутуу дундаяа заhажа эхилэнхэй. Үдэрэйнгөө гуримые наринаар сахина. Хэдыдэ эдеэлүүлхэ, уhалха, hаахаяа алданагүй. Гадна үдэшын hаалга 5 часhаа захалаад 7 часта дүүрэдэг. Эчэ үедэ үнеэд эдихэ юумэеэ эдижэ дүүргэдэг. Үглөөнэй hаалга болотор аяар сүүдхэ шахуу хооhон байна. Тиимэhээ үдэшэ, hүниин 1 час багаар нэмэлтэ бүдүүн тэжээл үгэбэл hайн байгаа гэжэ hаалишад хөөрэлдэнэ. Тэрэншье зүбтэй.

Фермын hаалишад үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ онсо анхаралаа табидаг. Үдэшэ, үглөөнэй hаалгын hүүлээр үнеэдээ хёрхоор хаража шалгаад, үрэжүүлгын тусхай газарта асардаг заншалтай.

—Үнеэдээ болзортонь үрэжүүлжэ, тугаллахынь урда тээ зүб мүрөөр амаруулбал, абаhан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэбди,—гэжэ П. Собенникова хөөрэбэ.

Удангүй малшадай хөөрэлдөөн дүүрэжэ, хүнүүдэй шарайнууд баяртай хүхюунүүд, дуутай шуутайнууд боложо таранад.

—Эдэ залуушуултай ажаллахада урматай даа. Хүхюун дорюунууд, хэхэл гээ hаа, хадыешье урбуулха хүнүүд даа. Эдэндэ туhалхал хэрэгтэй, ажабайдалай орёо харгыда hаял гаража ябаhан үхибүүд ха юм даа. Бишье hаалишан болоходоо нилээд зобоhон тулиhан хүнби. Гэртээ ерээд эдеэ хоол орохогүй, нойршье хүрэгшэгүй hэн. Тиигээд hаалишан ябашье болохоб гэжэ үнэн зүрхэнhөө шиидээ hэн бэзэб. Дороо олон дүүтэй байгааб даа... Он жэл хатуу байгаа. Мүнөө яhаа амараа агшаб, булта далижаа, ажабайдалай үргэн замда гараа. Энэ hайхан үе сагта энхэ элүүр, дуратай ажалаа хэжэ ябахада ямар ехэ зол жаргал гээшэб,— гэжэ энэрхы hайхан сэдьхэлтэй энэ эхэнэр хөөрэнэ.

В. Будажапов.

Мухар hүзэг—
мунхаг байдалай үлэгдэл

ЭЛИРҮҮЛЭГДЭhЭН МЭХЭ

(үнэн болоhон ушар)

Долгор хүгшэн хэрэлсыhээ унажа, гараа булгалжархиба. Хүршэ тосхондо байдаг Нёохон бөөе асаржа аргалуулхаар шиидэбэ. Дамба хүбүүниинь эжынгээ үгэдэ орожо, литр архи, шарууhанай мяха бэлдээд, Нёохониие гэртээ асарhан гэхэ. Нютагайнь хэдэн үбгэд, хүгшэд бөөтэй бараалхаха hанаатай Дамбында сугларба ха. Хүбүүнэйнь гурбан нүхэд, комсомолшууд бөөтэй мэеэрхэлдэхээр бэеэ зэhэнхэй ерэбэд.

Бөөшье хоёр зуун граммда амаа халаад, хүхижэ захалба. «Халуун түмэр улаахан хэлээрээ долёожо, нилээхэн олоной ами наhа абарhан байхаб. Шад улаан болотор халааhан түмэр асарагты намда» гэжэ захирба. Галда улайтар халааhан рессор асархадань, Нёохон хэлээрээ долёоhон хэбэр үзүүлбэ. Үбгэд хүгшэд этигэшоод, зариманиинь наманшална янзатай. Бөөгэй арада зогсоhон нэгэ залуу хүбүүн шаажан табаг адяар дээрэhээ гэнтэ түр-тар гэтэр унагаагаад, эбдэжэрхилэй. Залд гэhэн Нёохон урагшаа даб гэхэтээ хамта шангаар хашхараад, рессороо газарта хаяжархиба. «Халхай, нээрээ долёожорхиболби. Урал хэлэмни суухаршаба» гээд, мэгдэhэндээ, үбдэhэндөө амаяа барин шашхаба. «Энээнhээ урагша иигэжэ худалаар долёодог байгаа ха юмта даа» гэжэ комсомол хүбүүнэй дуугархада, тойроод байhан зон дарья табилдан энеэлдэшэбэ. Мүнөөхи «шэдитэ» бөө уралдаа мүльhэ няагаад, врачые бэдэржэ арилhан юм.

Мэхэдэ ороhоноо мэдэhэн Дамба: «Энэтнай түмэр долёогоогүй, харин амандаа уhа балгаад, хэлээ хобоотуулан, халуун түмэр дээгүүр шаршаганатар гоожуулдаг байгаа ха юм. Тиихэдэнь долёоhон шэнгеэр харагдаал. Бишье тиигэжэ шадахаб» гээд Нёохониие hажаагаа hэн гэдэг.

Ш-Н. Цыденжапов.

ЭСЭГЭ БАСАГАН ХОЁР

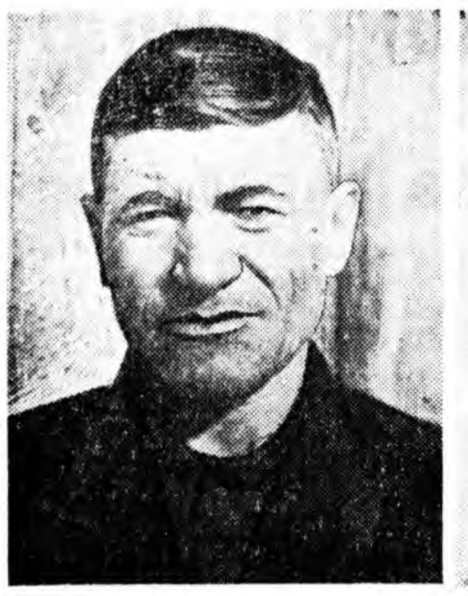

—Дмитрий Коршуновые таниха гүт?... Иимэ асуудалтайгаар «Эрдэм» совхозой хүдэлмэришэдтэ хандабалтнай, иигэжэ харюусаха:

—Дмитрий Дмитриевичые танихагүй хүн манай эндэ байха юм аал? Энэмнай совхозоймнай түрүү хүдэлмэришэн гээшэл.

Энэ нүхэрэй ажабайдал, ажал хэрэгтэйнь танилсахадаа дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдэй тон зүб байһыень батаар этигэхэт.

26 жэл... Дмитрий Дмитриевич гансахан «Эрдэм» совхоздо эды шэнээн хүдэлөө ха юм. Хорин зургаан жэл соо юугээр ажаллаад үзөөгүйб даа! Мододо, складта, хүүзинсэдэ, хаанашье ажаллахадаа имагтал хамаг һанаа сэдьхэлээ ажалдаал зорюулжа, шударгы бэрхээр хүдэлдэг байгаа.

Мүнөөшье Дмитрий Дмитриевич табин зургаагаа алхалжа, наһатайшаг болоошье һаа, өөрынгөө басагантай совхозойнгоо нэгэдэхи отделенидэ малшанаар хоёрдохи жэлээ ажаллажа байдаг юм. Энэшье ажалдаа нүхэр Коршунов бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, урагшаа эрмэлзэн ябана. Жэшээлхэдэ, Зоя басагантаяа нёдондо шахан таргалуулха малай гүүртэдэ ажаллахадаа түсэбэй ёһоор 390 центнер мяха гүрэндөө тушааха байгаа һаа, 452 центнер тушааһан байха юм.

Шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо басагантаяа 101 буруу даажа абаад, толгой бүхэнэйнь шэгнүүр сүүдхэдээ 600—700 граммаар нэмээнэ.

— Дмитрий Дмитриевич, иимэ амжалта хайшан гэхэдээ түйланабта?—гэжэ асуухада:

—Амжалтамнайшье ээлтэй юм тээбы даа,—гээд тамхяа татажа, саашань үргэлжэлүүлнэ.—Малдамнай эдеэлгэн харуйһан хоёр ха юм даа. Теэд тэжээл байна гээд илгадгүй эдюулхэ болоо һаа, тоолхо болохогүй гэжэ һанадагби. Тэрэниие хайшан гэжэ эдюулхэб гэһэн асуудал тон шухала гэжэ тоолодогби. Юуб гэхэдэ, үбэлэй сагта дааража хоноһон буруудта харанхы үглөөгүүр хүршэһэн силос гү, али хүхэ һолоомо үгэхэдэ ямар туһа болохоб даа. Тиимэ һэн туладань би үбэлэй хүйтэн үглөө үбһэ эдюулдэгби, хахад үдэр наратай игаабари болоходонь силос, концентрат, үдэшэлэн далдань хаахадаа хүхэ һолоомо үгэгшэб.

Зоя басаганиинь эндэ хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байгаашье һаа, эсэгээ дахажа, ажалша, шуран бэрхэ болоод, совхоздоо нилээд сууда гаранхай. Зоя басаганай үнэн сэхэ, ёһотойл комсомол байһыень һаяхан болоһон иимэ нэгэ ушар гэршэлнэ. Энэ оной январь һарада 15 хоногой амаралтада гараад, гэртээ ороод байхадань, Зоядо совхозойнь зоотехник Екатерина Ивановна гүйжэ ерэбэ.

— Зоя, шамайе амаралтада гараба гэжэ дуулаад, наашаа гүйжэ ерэбэлби. Чимит Эрдынеевэй хониной бригадада сүүдхэдээ 40—50 хонин түрэжэ байна. Өөһэдөө хонишод хүшэхүрэхэеэ болихонь лэ. Ши, Зоя, ошожо туһалалсаа һаа, яахабши? Ондоо сүлөөтэй хүн үгыл даа,—гэбэ.

—«Хайшан гэхэб. Тиигэхэл болоо бэзэб,—гэжэ Зоя хубсаһаяа үмдэжэ бригадада ерээд, бүхы амаралтаяа тэндэ хүдэлһэнэйнгөө удаа өөрынгөө ажалда ерээ бэлэй.

В. Жалсанов.

Мухаршэбэр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Д. Коршунов, З. Д. Коршунова.

Хилын саанаһаа

Буу зэбсэг хуряаха комитедтэ

ЖЕНЕВА, мартын 21. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов мэдээсэнэ:

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнүүдһээ бүридэһэн комитедэй зургаадахи заседани Женевын Нацануудай ордондо болобо. Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо К. Руссо тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. Польшын, ОАР-ай, Эфиопиин, Бирмын түлөөлэгшэд заседанида үгэ хэлэбэ. Комитедэй заседанида зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнууд тушаа өөһэдынгөө правительствонуудай политикые тэдэнэр тодорхойлоо.

Буу зэбсэг хуряалгада хабаатай бүхы асуудалнуудые оруулһан тодорхой проектын ёһоор комитет ажаллаха ушартай. Иимэ һанамжые Польшын делегаци хүсэдөөр дэмжэнэ гэжэ Польшын Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Рапацкий мэдүүлбэ. Уласхоорондын нягта нарин хиналта тогтоожо, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха тухай Советскэ Союзай оруулһан договорой проект тиимэл тодорхой документ болоно. Договорой энэ проектые зохёохо доо Советскэ Союз Польшотой, союзна бусад гүрэнүүдтэйгээ зүбшэһэн юм гэжэ А. Рапацкий үргэлжэлүүлбэ.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха договор зохёохотойгоо хамта ядерна туршалгануудые хорихо асуудал зүбшэн хэлсэжэ эхилхэ гэһэн дурадхал оруулагдаһан юм. Мүн атомна зэбсэггүй зононуудые бии болгохо, дүтэ тойрон байһан бүлэг оронуудай бэе бэедээ добтололсохогүйн тухай хэлсээ баталха, бүрил олон гүрэнүүдэй ядерна зэбсэгтэй болохо ябадалые болюулха, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха зорилготой бусад дурадхалнуудые ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр дэмжэбэ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Фавзи удаалуулан үгэ абажа, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха бүгэдын энэ зорилго бэелүүлэлсэхын тула манай делегаци ажаллахаар бэлэн гэжэ мэдүүлээ.

Буу зэбсэг ехээр бэлдэлгые заатагүй болюулха хэрэгтэй гэжэ Эфиопиин, Бирмын түлөөлэгшэд тэмдэглэбэ.

Комитедэй хүдэлмэридэ Франциин хабаадахые комитедэй саг үргэлжэ байха түрүүлэгшэнэр дахин уряалха ушартай гэжэ Индиин Обороныи министр К. Менон заседаниин дүүрэхэеэ байхада мэдүүлээ.

СССР-эй, США-гэй, Великобританиин (хэрбээ хабаадалсаха хүсэлтэй һаань, мүн Франциин) түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн нэмэлтэ комитет бии болгохо шиидхэбэри үсэгэлдэрэй тусхайта бэшэ заседанида гаргагдаа гээд түрүүлэгшэ мэдээсэбэ. Энэ нэмэлтэ комитет ядерна зэбсэг туршалга болюулха хэлсээнэй гол гуримуудые зохёохо болоно. Иимэ шиидхэбэри хэблэлдэ гаргаха богонихон коммюнике баталан абаһанай һүүлээр заседани хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Удаадахи тусхай заседанинь мартын 22-то болохо.

Ядерна туршалга хорихо нэмэлтэ комитет хүдэлмэреэ эхилбэ

ЖЕНЕВА, мартын 21. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов мэдээсэнэ:

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнүүдһээ бүридэһэн комитедэй шиидхэбэриин ёһоор бии болгогдоһон нэмэлтэ комитедэй түрүүшын заседани эндэ болобо. СССР-эй, США-гэй, Великобританиин түлөөлэгшэд заседанида байба. Һайса мэдэхэ хүнүүдэй хэлэһээр США-гэй, Англиин түлөөлэгшэд түрүүшын заседанида хуушанайнгаа дурадхалнуудые дахин табиба. Тодорхойлбол, уласхоорондын хиналта, шалгалта тогтоохо тухай тэдэнэр баһал хэлэһэн байна. Хэрбээ уласхоорондын хиналтын, шалгалтын бэелүүлэгдээ һаань, Советскэ Союзай газар дээрэ тагнуул хэхэ ябадал хуулита ёһоор баталагдаха болоно бшуу. Советскэ Союзай баримталдаг хараа шугамтай тэрэнь тааралдахагүй байна.

Баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд яахадаа иимэ ааша гаргааб гэхэдэ, шэнээр бии болгогдоһон нэмэлтэ комитедэй хүдэлмэриие абаһаар буруутуулха зорилго табяа бшуу гээд эндэ тэмдэглэнэ. Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай гурбан гүрэнэй зүблөөн баруун гүрэнүүдэй гэмээр баһал бэрхэшээлтэй байдалда ороһон юм.

Бен Хэдда Рабадта пресс-конференци хэбэ

РАБАТ, мартын 21. (ТАСС). Алжирай республикын Саг зуурын правительствын түрүүлэгшэ Бен Хедда үсэгэлдэр пресс-конференци хээ.

Алжирта буудалдаа зогсоохо шиидхэбэри хүсэндөө оробо. Зүгөөр Алжирай, Франциин арадуудай һанал хүсэл — амгалан тайбан байдал тогтоохо хэрэг үшөөл бэелүүлэгдээгүй гээшэ. Фашис этэгээдүүд, үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад хорото аашануудаа үргэлжэлүүлхэ һэдэлгэтэй. Эдэ этэгээдүүдтэй шанга тэмсэл хэхэ шухала гээд Бен Хедда хэлэбэ.

Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын гэшүүд Мароккодо бултаараа суглараха гэжэ Бен Хедда мэдээсээ.

СОВЕТ АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛТЭЙ, НЯГТА ЖАГСААЛТАЙ БАЙҺАНАЙНЬ ТОДО...

Чехословаки

ПРАГА, мартын 20. (ТАСС). «Совет арадай һайндэр», «Нягта жагсаалтай байһанайнь тодо гэршэ», «Совет хүнүүд эб найрамдалай түлөө дуугаа үгэбэ» гэжэ Чехословакиин түбэй газетэнүүд мэдээсэлнүүдээ гаршаглаба. Тиигээд СССР-эй Верховно Советдэ һунгаһан һунгалта тухай тайлбари, бэшэгүүдые гаргаһан байна.

«Коммунис ерээдүйн түлөө совет арад дуугаа үгэбэ» гээд «Руде Право» газетэ тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзда болоһон һунгалта арадай ехэ һайндэр мүн гэжэ «Праце» газетэ һанамжалба.

Венгри

БУДАПЕШТ, мартын 20. (ТАСС). Совет арад энэ баяр ёһололой үдэр түйлай ехэ амжалтануудайнгаа дүнгүүдые гаргаба гэжэ «Непсава» газетэ СССР-эй гүрэнэй засагай дээдын органда һунгаһан һунгалтые тайлбарилан бэшэнэ. Совет хүнүүдэй социалис байгуулалтадаа гүнзэгыгөөр этигэдэг байһаниинь һунгалтын үедэ тодорхойлогдоо гээд газетэ үргэлжэлүүлнэ.

Болгари

СОФИ, мартын 2... СССР-эй Верховно Со... һан һунгалтын дүнгүү... даһан бэшэгүүдые Бол... тэнүүд толилбо. КПСС... XXII съездын дүүрэ... дүрбэн һара үнгэр... СССР-эй Верховно Сове... болобо. КПСС-эй лени... кые совет арадай ха... жадагые элитээр гэрш... лаа гээд «Работничес... тэ бэшэбэ.

Румыни

БУХАРЕСТ, мартын ... СССР-эй Верховно Со... һан һунгалта политич... жалтын оршон байдал... һайнаар үнгэрбэ гэж... түбэй газетэнүүд мүн... КПСС-ые, Советскэ п... нягтаар тойрон жагсаһ... дай бата бэхи нэгэд... ниинь тодоор харуу... «Романиа Либера» ... жална.

„КПСС-эй XXII съезд“ гэһэн суглуул... хэблэгдэн гараба

БУХАРЕСТ, мартын 21. (ТАСС). «КПСС-эй ... гэһэн материалнуудай суглуулбариие Румыниин ... публикын политическэ хэблэл гаргаба. Иигэжэ ... агентство мэдээсээ. XXII съезд дээрэ Н. С. Хру... элидхэлнүүд, түгэсхэлэй үгэ, КПСС-эй Програм... резолюци, шиидхэбэринүүд, КПСС-эй XXII съез... мыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй нэгэдэ... Г. Георгиу-Дежэй хэлэһэн үгэ тэндэ хэблэгдэнхэй...

Алжирай республикын Саг зуурын правит... Чехословаки мэдэрбэ

ПРАГА, мартын 21. (ТАСС). ЧТК агентствын мэдээсэһээр, Чехословакиин Социалистическэ Республикын правительство Алжирай Республи... рын п... мэдэрбэ.

Италиин газарһаа ... рэгүүдые гаргаха, ... рэгэй базануудые ... найрамдал тогтоох... буу зэбсэг хуряаха ... лөөн һүүлэй үедэ ... жэ байна. Ороной ... дуудта ажалшадай ... саалнууд болоно. ... шахардуу шанга ... руулхын зорилгоор ... во тодорхой хэмжэ... ха ёһотой гэжэ т... табина. ЗУРАГ ДЭ... фаново гэдэг талмаһ... най хүдэлмэришэдэ... митинг.

ТАСС-эй ...

ЗЫКОВЭЙ ЗҮҮДЭН

Ульгэрэй аялгаар

Баруунай багай холо, багтүй ехэ Россин нэгэ деревниидэ һэн. Үгытэй айлай арбан найматай Петр[1] хүбүүн хара багаһаан нэгэ заахан заводто ажаллажа байһанаа эхэ эсэгээ эрьежэ гэртээ ерэбэ. Околицын нааданда энэ хүбүүнэй үдэшэ ошоходонь, помещигэй һогтуу хүбүүн Петрые баһаад шаажа унагааба.

Унаһан хүбүүн хүл дээрээ бодоходоо, «Яахадаа энэ намайе доромжолон шаабаб. Би энэ хүбүүндэ нэгэшье муу юумэ хээгүй һэмнайб, нэгэшье буруу үгэ хэлээгүй һэмнэйб» гээд бодобо. Зэмэгүйгөөр шаалгаһандаа борохон сүрхэниинь болгилон, доһолхын ехээр доһолбо, дэһэлхын ехээр дэһэлбэ. Шаб шарахан шарайнь шад улаан болобо. Уур сухалаа ехээр бусалхадаа уралаа зуужа зуужа помещигэй бардам хүбүүе багтүйхэнөөр шаан гэжэ шаахадаа, үхэшэтэр эльгэ урууһь ябуулжархёо. Ехэ шууяан болоод, урядник ерэбэ. Тиигээд үе наһаарнь уйтан түрмэдэ һуулгаха гэжэ хаанай сүүд шиидхэһэн гэхэ. Нэгэ хэды болоһоной удаа хүйтэн Сибирьтэ хүлдэжэ, уйдажа үхэг гээд, түрэл дайдадаа ерэхэ эрхэгүйгөөр зараба. Ябаха дээрэнь эхэ эсэгэнь ерэжэ уулзаба. Эхэнь ехээр уйлаба, эсэгэнь ехээр уярба, теэд тэрэ юрын хоёр хүн юу хэжэ шадаха бэлэй. Юушье хэхэ аргагүй. Хүл гараа гэнжэлүүлһэн хүбүүгээ хаража уйдажа, нюдөөрөө дүүрэсэ уһа гүйлгэн үлэбэ.

Хаанай хатуу хуулида дайрагдаһан Петр хара түмэр гэнжээ хангиргаһаар янгиргаһаар нажарай халуун наранда шарагдан, намарай хүйтэн бороондо угаагдан, үбэлэй хайрамаа һалхинда үлеэгдэн, хабарай улаан тошо оймон, арай гэжэ амилха амитай Ангар мүрэндэ тулажа ерэхэдээ, Александровска централда хаагдаба. Гурбан дабхар ханын саана гурбан һарын шарайда һуугаад байтараа, Балаганска уездын, Бэлшэрэй управын бурят зоной дунда үе наһала үнгэртэр энэ газарһаа гараха эрхэгүйгөөр байха болоһон гэхэ.

Моригүй таряашанай хүбүүншье һаа, хара багаһаан заводой хүдэлмэришэн болоһон ушарһаа моришье хүллэжэ шадахагүй, үбһэшье сабшажа, таряашье хадажа, газаршье хахалжа шадахагүй байба. Сэхыень сэб байтар хэлэхэдэ, хүдөөгэй хара хүдэлмэри хэжэ шадахагүй хүн байба. Яаха хээхэшье аргаяа оложо ядахадаа Эрээн Хадын хормой даража һууһан Эрхэдэй нютагтахи Дороонхиин Ажында һая түрэһэн Ёндоо басагандань няанька болобо. Тэндээ гурбан жэлдэ нарай үхибүүдэй үлгын хажууда һуужа, үбэлдөө арһа эрьюулээд, нажартаа ноохо урилсаад, хорёо хотын шэбхэ арилгалсаад арай шамай газаа досоохи хүдэлмэридэ һураба. Эзэнэй эдиһэн эдеэ эдилсээд, үмдэһэн хубсаһыень үмдэлсөөд ябаба. Газар хахалжа, гадаһа шаажа һураба. Петраагай ажалда дүршэхэтэй сасуу баяд ноёд энэ хүбүүе түрүүн хулһаншаар абажа хүдэлгэбэ, бараг барлаг болоходонь хүлһэншэ болгобо. Нажарынь үбһэ таряанай хүдэлмэридэ, үбэлдөө түлеэ залһанда жэлһээ жэл бүри хүдэл хүдэлһөөр, хүрэ улаан шарайтай хүбүүн ябаһанаа дала гараһан дархагар үбгэн болошоо. Дала гарахадаа хүндэшье, хүнгэншье хүдэлмэри хэжэ шадахаа болишоо, ехэнхинь үбшэрхөөд хүнэй хана хаяада хэбтэдэг болошоо. Һүүлэй һүүлдэ залуудаа үргэһэн Ёндоо басагандаа ерэхэдэнь, тэрэ басаган үндэр наһатай хүгшэн тээшээ орожо, гэрээр дүүрэн үхибүүтэйшье һаа, бишыхандань үргэһэн Петраагаа харахадаа эхэ эсэгэһээн дутуугүйгөөр угтаба. Һэнэгтэйхэнээр хубсалуулжа, дулаан, зөөлэн унталгада оруулжа, халуун эдеэгээр эдеэллэбэ. Петраа үбгэн жэл тойрон хэбтээд, Ёндоодо хэлэбэ:—Зай басаган! Намайе һайн һайханаар харабат, үндэһэлһэн үндэһэтэйшье һаа, үгытэй ёродоо уг узуурһаа таһара татуулжа, энэ дайдада хаанай хууляар зарагдаа һэм. Үргэһэн гаргаһан үрэшьегүй һаа, шамдаа шамаргүйгөөр үргүүлээб. Түрэһэн басаган шэнгеэр намайе бөөмэйлэн харабаш. Ёндоо басаган! Намайе иигэжэ үргэһэндөө һайн һайхан һуугты, үрэ хүбүүдшни хойшодоо золтой жаргалтай һууг! Ойлгобо гүш, басагамни,—гэжэ һула һүлэмхи хоолойгоор дуугараад, Ендоогой: «Ойлгобоб!» —гэхэдэнь, «һайн даа, баяртай!» гээд, маһаран энеэбхилһэн хэбэрээ ами табишоо һэн.

Арбаад гэрһээ бүридэһэн Дубуун нютагай үбгэд сугларжа, Петраагай бэеынь угаажа, арюун хубсаһа үмэдхүүлжэ, хуурсагта хэбтүүлээд хүдөөлүүлхэеэ байхадань, нэгэ үбгэн иигэжэ хэлэбэ.

—Гэрэймнай эзэн хоёрхон моритой. Теэд Орбонойгоо ори ганса мориндонь оруулаад яахамнайб. Ород зон наһа бараһан хүүгээ ехэ тооложо талгахадаа, хэмтэ газартань ябагаар үргэжэ абаашадаг юм. Хойлго морин хэрэггүй. Зайдан шарга дээрэ ябагаар шэрээд абаашая,—гэхэдэнь, барандаа зүбшөөбэ.

Петраагай хүүрые зайдан шарга дээрэ тээгээд, хахад хараан багтай Ябхар хада тээшэ ябагаар шэрэн ябахадаа, долоо—найман үбгэд сооһоо нэгэниинщье оглёобын дунда орожо үгэбэгүй. Тэдэнэй дунда шүрэ шүрхэгэр һахалтай, дэлюун хара шарайтай, едүү хатуу хадхуур үгэтэй Тэхээшхэ үбгэн жүдхэлсэжэ ябаһан аад, хажуудаа ябаһан Зыковтэ:

—Ши юундэ минии хүл узуурта орёолдожо, тойбо торгуули боложо ябанаш. Һайнаар шэрэлсэхээ һанаа ха даа дунда ороод жүдхэхэшняаб,— гэбэ.

Зыков хамаагүй дунда ороод, һархайтараа һайбайтараа юушье һүзэглэнгүй—хаба соогоо шэрэлсэн хушуун дээрэ хүрэлсэбэ. Үбгэд Петраагаа һайнаар хүдөөлүүлээд, зайдан шаргаяа задара татажа, нэгэшье сусал үлөөнгүй галдаба. Һүүлээрнь бултадаа малгайгаа абажа, буурал толгойнуудаараа Петраагай хүүр дээрэхи обоодо дохёод:—«Зай, бидэшни шамайгаа хэмтэ газарташни хүргэбэбди, мандаа бү муула. Доодо замбида могой хорхойдо эдюулэнгүй һайн амарыш даа!»—гэжэ хэлээд, үбгэд Ябхар хада дээрэһээн һубарин буухадаа Орбонойдоо орожо, Петраагай нэрын түлөө дурасхал болгон тогоонойхиие багахан бариба.

Зыков баһа Петраа шэнги Россиһоо зарагдажа ерээд, бурят айл нютагаар худаг пообриг малтажа хоолойгоо тэжээдэг, гушаад хүрэһэн наһатай, гундагар нюргатайород хүн һэн. Түрэл дайдаяа, түрэһэн эхэ эсэгээ, нүхэдөө һанахадаа ехэтэ уйдадаг болоод, нэгэ бага архида ороо юм гэлсэгшэ бэлэй. Тэрэ үдэшэ Зыков Тэхээшхэтэнэйнгээ гэртэнь һайн гэгшын һогтуу орожо ерээд һуун гэхэдээ, бархиран уйлаба.

—Ши, Зыков, юундэ уйлаабши? Ши Петраагай хойлго болоо хаш даа. Доодо замбида ороходош, Петраа шамаяа унаад лэ ябаха. Ши Петраагай унаань болоош,—гэжэ Тэхээшхэ енгэлэн хэлэбэ.

—Үгы, ши Тэхээшхэ, дэмы юумэ хэлэжэ һуунаш. Ши баян ноён бэшэ хаямши, намайгаа бү наадала, бү шогло. Шинии намһаа үлүү юумэш юуб гэхэдэ, ши гэртээ һамгатайш, газаагаа нохойтойш, гахайтайш,— гэжэ һуутараа ууһан архидаа сохигдоод, мэдээ алдан, алаабхи дээрэ унашаба. Тэхээшхэ Зыковээ ханын хажууда байһан һанжал доро оруулжа, наанаһаань хабтагай модоор хаагаад, тулажархиба. Мэдээ алдаһан Зыков һанжал доро унтажа хэбтэтэрээ зүүдэлбэ.

НЭГЭДЭХИ ЗҮҮДЭНИИНЬ

«Доодо замбида ороод ябанаб» —гээд Зыков һанана. Эхэ эсэгээ, аха дүүнэдээ, танил талаяа харана. Ута дэлһэтэй, унжагай хуулитай мангад бөөгөө, деревниингээ баяд ноёдые бултынь харана. Тиигэжэ хараашалан ябаһаар ехэ һайхан газарта ороно хэбэртэй. Жэгдэ тойроод жэмэстэ сэсэглиг, шара улаан алма жэмэс. Эди гэһэндэл хоншуухан үнэр ханхалжа байна. Хүхэ ногоон нуга дээгүүр хүхюу хүнүүд тоһото эдеэ урдаа табижа, торгон дэбисхэр дороо дэлгээд архи ууҗа, наадаха хүнүүдынь наадажа сэнтэжэ байба. Энээниие «диваажан» гэжэ хэлсэнэ. Саашаа нэгэ хэды алхаад ханын саана гарахадань, бүдэг бадаг бүтүү үүлэтэй үдэр, ханхар янхар харгыгаар хабаһанайнгаа ирзайтар тураһан, яра шархада барюулжа, үнэр танар болошоһон хүнүүд ябана. Эдэ хэд ябанаб гэхэдэнь, хобуушад, хубхайшуул, эдимэрнүүд, дунда замбида ябахадаа нүгэл шэбэл хээшэн, хү алаашан, хорёо отолоошон—һүүдэр шэнги нюсэгэн һабирхай һанжуухай хэдэрэнхэй юумэд ябана. Энэ тама эхилбэ гэлсэнэ. Бүри саашаа ябахадань, хүл дээрээ ябаха аргагүй мүлхеэшэн, мүлхихэ аргагүйнүүдынь амидыгаар могой хорхойдо эрюулжэ, ёоложо ёхолжо хэбтэнэ, зарим хүнүүд бусалжа байһан дабирхай соо хаягдана. Зай, эдэ ямар хүнүүд бэ гэхэдэ, дунда замбида һалаар, хүнгөөр ябаашад, янха енхэнүүд гээшэ.

Гэнтэ, бад балай сооһоо хооһон нюдэн ялаг гэнэ, хубхай хабар һарбагад гэнэ, ангагар ехэ аман сооһоо алда шүдэн ирзагад гэнэ. «Энэ Эрлиг Хаанай тама хаям»—гэжэ Зыков ойлгоходоо, һөөл ехээр айжа гүйхэм гээд, гүйжэ ядана. Хүзүүн дээрэнь һуугаад ябаһан Петраань ехэ хүндэ байна. Үшөө «Түргэн яба!», Зыков, гэжэ орой дээрэхи орбогорхон шара үһыень зулгаажа ябана. «Би яахадаа иигэжэ зобожо ябаха болоо хүн биб? Гасар дээрэхи гасаланда туражa, даарaжа, хашуулжа, заралганда ябаһамни болоогүй, эндэ иижэ зобожо тулижа ябаха юм гүб. Би энэ доодо замбиин жаргал соо ябаха хүн аад, иижэ зобожо ябанам. Байза, Петраае хүдөөлхэдөө бурят шаргаар шэрэжэ гараһан тула би залан сэхэдээ мэхэтэй Тэхээшхын үгэдэ орожо оглеобын дунда орожо, хойлго болоһондоо иигэжэ зобожо ябана хаб. Мэхэ гохотой Тэхээшхые хараа ха даа һайн ёборхо һэм, гээд, хана шаахадаа һэришэбэ.

Зүүн гараа хүдэлгэхэдэнь, модон хана баригдана, баруун гартань баһа модон хана. Өөдөө һарбайхадань баһа модон: Хүдэлөөд үзэнэ. Ехэ уйтахан хайрсаг соо хэбтэнэб гэжэ ойлгоходоо ехэ айба. Архи ехээр уугаад, удаан унтахадам үхөө гээд намайе хуурсаг соо хээд хадагалба хаям, иигээд амимни гарахань ха гэжэ бодоод хашхарба. Дууниинь арай гэжэ дуулдана. Халуудажа, хүйтэн хүлһэ адхажа хэбтэхэдэнь Тэхээшхэ. гасаалжа, хааһан хабтагай модоо абажа Зыковые бодхобо.

—Яагаабши? Шинии хойлго болоод, Петраагаа хүзүүн дээрээ тээгээд ябахадашни, арай гэжэ Петраае хүзүүн дээрэһээш буулгажа, шамайе абараалби. Дахин ши хойлго болохоо болёош. Ши хойшодоо оглёобо соо бү орыш,—гэжэ Тэхээшхэ миһэдшье гэнгүй хэлэбэ.

Зыков «үхөөгүй хаямбиб»—гэжэ ехэ хүхибэ.

—Зэ, танда газаатнай худаг миин малтуужаб, намда нэгэ шээтвэртэ архи нэрэжэ үгэгты,—гэбэ. Асарһан архииень уугаад унтахадаа, Зыков дахин зүүдэлбэ.

ХОЁРДОХИ ЗҮҮДЭНИИНЬ

Томо бэетэй Петраагай тобхорээм дээрэ Зыков һуугаад, собхорго собхоргоһоор диваажанда оробо. Ехэ тэнюун дайдада шара, улаан будаа, гэршүүхэ сэсэглэн ургажа байна. Тэндэ, нэгэ дуулимхан газарта зүгын гэрнүүд харагдана. Хажуудань дүтэ ошоходонь хүнүүд зүгын тоһоор хүндэлнэ. Саашаа харана. Үүлэ манагүй дайда үнгэтэн, ургы сэсэгээ урагша хойшонь халюуруулна. Уб улаахан улаагана, зэдэгэнэ, монсогорхон эдеэтэй мойһо, үлир харагдана. Шэрэнгиин һаншагта хүрөөд, мүн түрэл Россин бура буржагархан хуһад харагдана гэһэниинь халуун газарай ханхалама пальма модод болошоно. Эдэ модод доро нүгэл шэбэл хээгүй таряашад дуратай хоолоо эдижэ, дуратай ундаяа ууҗа, хүхихын ехээр хүхижэ, ажалша зондо бүри һайн һайхан гоё саг ерэхэ юрөөл хэлсэжэ һуунад. Эдэнэй дунда Зыков Петраа хоёр баһа хүхилсэн һууна. Зыков ехэ хүхиһэндөө амаа шэхэндээ хүргэн һуутараа, һуг харайжа бодоод, «гурбан юрөөл хэлэхэмни» гэбэ:

—НЭГЭДЭХИ юрөөлни: дайда дэлхэй дээрэ улад зон үгытэй баянай, олон яһанай илгаагүй—булта адли тэгшэ эрхэтэй зөөритэй болог. ХОЁРДОХИ юрөөлни: дайда дэлхэй дээрэхи ажалша улад хүйтэндэ даарангүй, зуд зоболондо дарагдажа турангүй, дулаан хубсаһатай, һайн садхалан эдеэтэй һууг. ГУРБАДАХИ юрөөлни: иимэ һайхан диваажан доодо замбида байнгүй, дунда замбида—дайда дэлхэй дээрэ байг. Дайда дэлхэймнай ногооржол, элбэгээр эдеэлжэл, ургажал байг. Зоболон ядарал, үбшэ хабшан дэлхэй дээрэһээ үригдэн арилаг. Дэлхэй дээрэ зол жаргал, элүүр энхэ байдал дэлгэрэг,—гэжэ зүүдэлхэдээ Зыков жаргалтай хэбтэнэ.

***

Дүшөөд жэлэй саада тээ дүхэриглэжэ һууһан үхибүүдтэ Зыковхайн энэ зүүдые ород, бурят хэлээ холижо һуугаад хэлэһыень мүнөө болотор эб элихэнээр һананабди. Бишыхандаа дуулаһан, ойлгоһон юумэ ой ухаанда яб байтар орожо, уураг тархиһаа удаан хонгоржо үгэдэггүй бшуу. Энэ зүүдые ехэ гоёдо тоолоод, иимэ саг хэзээ ерэхэ юумэ ааб?—гэжэ һанажа ябаа һэмди.

Хаанай хуулиин унахатай хамта, Зыков өөрынгөө түрэһэн газарта бусаа юм. Теэд хүсэд хоёр жэл болоодүйдэ улаантанай отрядтай хамта Сибириин дайдые сагаантанһаа сэбэрлэлсэжэ ябатараа хүндөөр шархатаад, наһа бараа бэлэй. Мүнөө хүүр дээрэнь ехэ сагаан хүшөө шулуун хорёолоотой байдаг. Һургуулиин үхибүүд хабартаа хорёо соонь сэсэг тарижа гоёоно.

Мүнхын хара уһанай бии байбал, Зыковэй яһан дээрэ адхаад бодхоогоо һаа, манай энэ коммунизмын үүрэй гэгээржэ эхилһэн байдалые хараад юун гэхэ һэм. Гансашье зүүдэнэй гүйсэһэн тухай хэлэхэгүй, хэдэн хоног соо хэбтэн бодон, коммунизм байгуулагшад тухай үльгэр зохёожо түүрээн дуулан, хуур таталга доро хэлэхэ һэн.

Шоодорой Егөөр Бартаас хоёр.

1) Петр—нэрые, буряадууд Петраа гэдэг заншалтай байгаа.

Реда...
Ц. Ц. ...

Манай адрес, телеф...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. р... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и сов... тельства—47-59, промышленности и транспорта, ... —35-14, культуры—34-05, писем и рабсель... отдел переводов и корректорская—35-95, бухга... Для междугородных переговсров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерств... Бурятской АССР.

Н00630.

Зак...